

Secundò erga Sanctos, & Angelos; exhibendi illis per hoc Sacrificium magnam iocunditiam, faciendi memoriam pugne, & victoriæ & triumphi, vel coronæ illorum; & per hoc exhibendi illis dignum honorem, & Deo de illis gratias agendi, demùm impetrandi, & obtinendi illorum patrocinium, & preces apud Deum.

C.R.n.78. Terriò, erga ipsiùm, parentes, amicos, benefactores, omnes fideles, tam vivos, quàm defunctos, obtinendi fructus & effectus hujus Sacrificii, qui antea dicti sunt.

Hanc autem intentionem debere haberi, ex his, quæ de fine hujus Sacrificii dicta sunt, manifestum esse potest. Cùm enim omnis intentio ad finem referatur, ex qualitate finis, conditionem quoque intentionis sumi debere dubium non est.

De defectibus circa Missam contingentibus.

Cap. VII.

Ex Rubr.
Miss.

Qui defectus circa Missam contingere possunt? Resp. alii defectus sunt circa ea, quæ sunt de necessitate Sacramenti, seu Sacrificij; & istis existentibus non conficitur Sacramentum. Alii sunt circa ea, quæ sunt tantùm de necessitate præcepti: & cùm isti contingunt, conficitur Sacramentum, sed peccatum vel scandalum potest adesse.

Miss. in
Rubr.

Ad quot capita possunt reduci omnes defectus? Resp. ad quinque, ut habetur in Missali: in primo ponitur defectus circa materiam. In secundo circa formam. In tertio circa efficiens, seu Ministerium. In quarto circa finem. In quinto circa ipsiùm Ministerium, seu celebrationem.

Ibidem.

Qui defectus contingunt circa materiam? Resp. primò si panis non sit triticeus, vel sit, sed corruptus, non conficitur; si tantùm cœperit corrumpi, vel non sit azymus, conficitur, sed peccatur. Si vinum non sit ex vite, vel sit penitus acetum, vel penitus putridum, vel sit ex uvis acerbis & non maturis expressum, vel sit admixtum tantùm aquæ, ut vinum sit corruptum, non conficitur. Si vinum cœperit acere, vel corrumpi, vel fuerit aliquantulum acre, vel mustum tunc de uvis expressum, vel non fuerit admixta aqua, vel sit admixta aqua non naturalis, conficitur Sacramentum, sed peccatur.

Ibidem.

Qui defectus contingunt circa formam? Resp. si qui integrè non proferret verba consecrationis, vel ita mutare,

verba, ut etiam sensus mutatus sit, non conficitur: si autem mutaret verba tantùm, & non sensum, conficeret; sed gravissimè peccaret.

Quid defectus contingunt ex parte finis? Resp. si minister non habeat intentionem saltem virtuales faciendi quod facit Ecclesia, non conficit, quia deest intentio necessaria respectu finis.

Qui defectus contingunt ex parte Ministri? 1. primò *Ibidem.* si quis non sacerdos celebret, non conficitur: secundò, si sacerdos habeat defectum in animo, nempe quod sit impensus, excommunicatus, degradatus, irregularis, vel sit in peccato mortali, & sine confessione, habens copiam confessoris extra casum necessitatis, vel sine contritione in tali casu celebret, conficit, sed peccat. Terriò, si habeat defectum in corpore, veluti si non sit jejunus, vel in nocte contigit illi pollutio occasione à peccato mortali, conficit, sed in primo casu mortaliter peccat, in secundo debet abstinere.

Qui defectus contingunt circa ministerium? 1. primò si celebratur in loco non sacro, vel non deputato ab Episcopo, nec in altari consecrato, & tribus mappis cooperto; secundò, si non adsint luminaria, vel non sit tempus debitum celebrandi ab aurora usque ad meridiem; terriò si minister non dixit saltem Matutinum cum Laudibus; quartò, si deest aliqua vestis Sacerdotalis, ut stola, vel manipulus, vel istæ vestes & mappæ non sint benedictæ ab Episcopo, vel habente auctoritatem; vel non adsit clericus, etiamsi adsit mulier: si non sit calix cum patena, si corporalia non sint munda, & non sint ab Episcopo, vel habente auctoritatem benedicta. Si celebratur capite cooperto, si non adsit Missale, etiamsi sacerdos memoriter sciat Missam. Et isti sunt defectus circa Missam. Quos latius videre sciet in Rubr. Missalis; ubi etiam dantur remedia quibus, quando contingunt, providentur. Et hæc de Eucharistia dicta sunt.

ad confessionem peccatorum pertinet.
 C. I. *sef. 18.* Quomodo ex his locis scripturæ probatur? Resp. tali
can. 5. ratione. Si Christus dedit sacerdotibus potestatem remittendi, & retinendi peccata, omnino illos iudices peccatorum effecit. Ad iudicem enim duo sunt pertinentia, unum est ut examinet, & discutat an reus debeat absolvi vel condemnari: aliud est potestas absolvendi vel condemnandi, ut patet in omnibus iudiciis; cum itaque Christus hæc duo tradiderit Apostolis, & Sacerdotibus eorum successores, iudices illos effecit. Iudex autem de necessitate antequam sententiam ferat, causam rei cognoscere debet: quomodo enim super causam & delicta rei iudicabit, si illa ignoret. Necessè est ergo, ut Confessori manifestentur delicta rei, seu penitentiis, de quo debet iudicare an sit ligandus, vel solvendus. Hæc autem manifestatio omnino debet fieri à penitente, vel enim modo naturali, vel miraculoso ista manifestatio facienda est: sed Christus nullum modum miraculosum voluit instituire, cum posset fieri per modum naturalem. Relinquitur ergo quod si peccator vult absolvi, & per sententiam liberari à culpa, & obligari ad poenam, omnino debet peccata sua manifestare sacerdoti tanquam iudici, constituendo se in hoc tribunali tanquam reum, & peccata per modum accusationis recensendo: quod est facere confessionem, ut modò dictum est, idè ex dictis locis scripturæ probatur.

sef. 14. c. 6. Quomodo probatur ex traditione? Respond. quia
 C. R. n. 42. Catholica Ecclesia, ait Conc. & Catech. ita semper intellexit, docuit, tradidit, tanquam ab Apostolis acceptum.
sef. 14. c. 6.
Num. 24.

Quomodo ex Conciliis? Resp. quia in Conc. Trid. de fide determinatum est, confessionem esse de necessitate sacramenti Penitentiae, & à Christo institutam fuisse.

Quomodo ex Patribus? Respond. ait Catech. Si enim sanctissimi Patres attentè legimus, nusquam non aperitissima testimonia occurrunt, quibus confirmetur hoc sacramentum à Christo Domino institutum esse, & confessionis sacramentalis legem, quam illi Exomologesin, & Exagoreusin Græco vocabulo appellant, tanquam Evangelicam accipiendam esse.

De institutione rituum, & caeremoniarum. Num. 6.

Ritus, & caeremoniae solennes, quæ in Confessione adhibentur, suntne à Christo institutæ? Resp. non, sed Ecclesiae auctoritate sunt introductæ.

Sunt de necessitate sacramenti? Resp. non, sed pertinent *sef. 14. c. 3.* ad usum, & administrationem illius.

Ad quid sunt institutæ? Resp. ait Catech. vt in penitentia *Num. 43.* te multiplicem effectum producant.

Primus est, vt dignitatem sacramenti Penitentiae ante oculos ejus ponant: Cùm enim actus maxime humilitatis efficiantur, profectò ostenditur sacramenti dignitatem maximam esse. Secunduus est, vt inflamment pietate, & devotione, ac reverentia animos consentium.

Tertius est, vt præparent illos ad faciendæ gratiam consequendam, nihil enim magis disponit ad obsequendam veniam offensæ, quàm magna ejus, qui offendit, humilitatio. *Ibidem.*

Quartus est, vt per illas fideles intelligant in hoc sacramento coelestem vim esse agnosendam.

Quintus est, vt declaretur in hoc sacramento divinam misericordiam summo studio requirendam, atque efflagitandam esse. Sextus vt indicetur superbiam evellendam. *Num. 18.*

Septimus vt in sacerdote personam Christi esse venerandam significetur, vt dictum est cap. 2.

Qui sunt isti ritus, ac caeremoniae? Resp. primus ritus *Ibidem.* caput apertum: secundus abjectio, & prostratio ad pedes sacerdotis: tertius demissio vultus in terram: quartus supplex manuum tendentia: quintus vox humilis, & aculatoria: sextus alia huiusmodi humilitatis Christianæ signa.

Istæ caeremoniae suntne à primitiva Ecclesia observatæ? Resp. ait Catech. Quæ sanè omnia veritatis suæ certissima testimonia à Dionysio habent.

De necessitate confessionis, & quando fit.

Num. 7.

Confessio estne de jure divino, & ex Christi institutione omnibus necessaria? Resp. Conc. Trid. determinat ita esse de fide. *sef. 14. c. 6.*

Vnde colligitur ista necessitas? Resp. ex verbis Christi, qui potestatem remittendi peccata, clavem appellavit. Vt enim, ait Catech. locum aliquem munium, & sublimem ingredi nemo potest sine ejus opera, cui claves commisit.

terior: illa verò quæ dicitur sacramentum, in exteriori posita est, & dicitur Pœnitentia exterior, quia per signa, & actus exteriores expressa est.

Num. 4. Sufficiunt tractare hic de Pœnitentia ut est sacramentum? Resp. non: sed debet etiam tractari de illa, ut virtus est.

Quare hoc? Resp. primò, quia fideles circa omne genus virtutis se debent exercere: secundò, quia Pœnitentia, ut est virtus, tales habet actiones, quæ quasi materiam præbent Pœnitentiæ, quæ est sacramentum; ita ut pœnitentia, quæ est sacramentum, non possit cognosci, neque esse vera & perfecta sine ea, quæ virtus est; externa enim pœnitentia sine interna parum proficere valet.

Divisio Tractationis.

In quor partes dividenda est tractatio de Pœnitentia? Resp. in sex.

- Prima est de Pœnitentiâ ut est virtus.
- Secunda, de Pœnitentiâ ut est sacramentum.
- Tertia, de Contitione.
- Quarta, de Confessione.
- Quinta, de Ministro, de clavibus, & de absolutione.
- Sexta, de Iurisfactione.

De pœnitentiâ ut est virtus. Cap. I.

Num. 2. Quid debet considerari de Pœnitentiâ ut virtus est? Resp. Catechismus primò definit illam. Secundò, explicat fines illius. Tertio, probat talem pœnitentiâ esse virtutem. Quarto, declarat quomodo hæc pœnitentiâ possit obtineri. Quintò, ostendit fructus illius.

De definitione Pœnitentiæ, quæ virtus est.

Num. 1.

Quomodo potest definiti Pœnitentiâ, quæ virtus est? Resp. ex Catech. triplex definitio colligi potest.

Quenam est prima? Resp. hæc. Est displicentia eorum peccatorum, quæ antea placebant; & hæc potius videtur dicenda descriptio, quàm definitio.

Quenam est secunda? Resp. hæc. Est commutatio voluntatis à malo ad bonum, & à peccato ad virtutem: & ista quoque perfecta definitio non est.

Num. 3. Quæ est tertia? Resp. ista. Est conversio animi ad Deum cum detestatione, & odio peccatorum commissorum, & cum certa deliberatione malam vitæ consuetudinem

emendandi, cum spe veniæ à Deo misericordia consequendæ, & hæc est vera definitio.

Quor particule sunt in hac definitione? Resp. quatuor, *ibidem*. primò est conversio ad Deum: secundò odium, & detestatio peccati: tertio propositum emendationis vitæ: quartò spes veniæ.

Singulæ particule exprimunt unum actum? Resp. *ibidem*. primum, ita ut pœnitentiâ interior per quatuor actus se perficienda.

Explicantur ne in hac definitione quatuor causæ pœnitentiæ? Resp. ita est.

Qua ratione? Resp. illa particula, *animi*, exprimit causam efficientem: significat enim ab animo jam dictas pœnitentiæ actiones provenire. Illa verò *veniæ consequendæ*, declarat finem; suis enim pœnitentiæ est veniam peccatorum à Deo obtinere. Illæ verò particule, *peccata & mala vitæ consuetudo*, exprimunt materiam; quia sunt illud de quo pœnitentiâ habenda est. Illa autem verba, *conversio ad Deum, Odium peccati, propositum emendandi, Spes veniæ*, dicunt causam formalem pœnitentiæ: quia in his quatuor actionibus formalis ratio Pœnitentiæ posita est.

De fine Pœnitentiæ, quæ virtus est.

Num. 3.

Num. 8. Qvem finem sibi debet proponere is quem verè peccati pœnitet. Respond. Catech. sic triplicem finem sibi proponere debet. Primus est, ut peccatum aboleat, & destruat, omnemque animæ culpam, & maculam abstergat. Secundus est, ut Deo pro commisso peccato satisficiat. Tertius est ut reconcilietur cum Deo, id est, ut redeat in gratiam ejus, & avertat odium quod propter peccatum incurerat.

Quomodo potest destrui peccatum? Resp. ex parte Dei *C.T. scilicet 6.* destruitur per veniam, & remissionem: ex parte hominis *cap. 3. & scilicet 14. c. 12.* destruitur per odium, & detestationem illius. Catech. n. 8.

Quomodo potest satisfieri Deo pro peccatis? Resp. per *scilicet 14. c. 8.* pœnitentiâ, mediante virtute passionis Christi.

Quomodo potest quis obtinere gratiam Dei amissam? Resp. *scilicet 14. c. 11.* faciendo quod dicitur magis placeat Deo, quàm *scilicet 14. c. 11.* displicebat peccatum, & hoc est meritum passionis, & mortis Christi per pœnitentiâ oblatum.

Quomodo probatur penitentiam esse virtutem.

Num. 4.

Num. 7. Qua ratione probatur dictam penitentiam esse virtutem? Resp. triplici ratione à Catech. probatur. Prima est hæc. Omnes illi actus, qui præcipiuntur à lege Dei, omnino pertinent ad virtutem, sed lex naturalis, scripta, & Evangelica, ait Concil. Trid. præcipit penitentiam, idè virtus est.

Num. 7. Secunda est hæc. Virtus est vera, & bona regula actuum humanorum: sed penitentia est regula actus hominis respectu peccati, quia facit illum dolere de illo, quando, quomodo, & quatenus oportet: ita ut neque plus, neque minus, quam par est, doleat, idè omnino virtus est.

Ibidem. Tertia est hæc, illud quod nihil mali in se continet, & ex natura sua ordinatur ad finem, qui virtutis naturam sapiat, virtus est. Sed penitentia habet pro fine virtutem, dolere enim peccatum, & pro illo Deo satisfacere, ad virtutem pertinet iustitiæ, quæ jubet satisfacere injustæ offensæ, delendo illam, & compensationem reddendo: reconciliari etiam cum injustè offenso, actus iustitiæ est, idè penitentia dicta virtus omnino est.

Quibus gradibus ad penitentiam internam pervenitur. Num. 5.

C.T. scilicet 7. cap. 6. Daturne modus perveniendi ad Penitentiam, quæ virtus est, & ad actus illius? Resp. Datur.

C.T. ibid. C.R. n. 9. Quis est? Resp. C. Trid. & Catech. docent quinque gradibus ad illam perveniri, qui sunt.

C.T. scilicet 7. cap. 6. Primus est Auxilium Dei præveniens, quo cor hominis excitatur, & adjuvatur, vt ad Deum se convertat: & idè volenti penitere in primis auxilium à Deo petendum est.

C.R. ibid. Secundus est effectus fidei, qui fit ab intellectu lumine Dei illustrato, & consistit in hoc, quod credat homo his quæ à Deo revelata, vel promissa sunt, præcipue circa peccata, & illorum punitionem, vel remissionem: hoc enim actus homo videt peccata sua, & penas à Deo illis statutas.

Ibidem. Tertius est timoris, qui actus oritur ex precedenti, nempe ex consideratione peccatorum suorum, & ex acerbitate suppliciorum, quæ iustitia Dei contra illa infligit. Et ex

hoc actu peccator incipit timere sibi, dum se peccatorem esse cognoscit, quo timore incipit à peccato revocari.

Quartus est spes, qui oritur ex consideratione divinæ misericordiæ, quæ parit penitenti, sicut iustitia servit in obstinatum: & ex hac spe erigitur animus, ut ad Deum accedat: vnde fit quod timor retrahit à peccato; spes autem deducit & erigit ad Deum per merita Christi.

Quintus est charitatis, quo homo incipit diligere Deum, & odio habere peccatum: & sic penitendo de peccato, convertit se per charitatem ad Deum, omnesque actus penitentia facit.

De necessitate penitentia qua virtus est. Num. 6.

Hæc penitentia estne necessaria? Resp. Conc. Trid. **Scilicet 14. c. 1.** ait, hanc penitentiam semper fuisse necessariam, tam in lege naturæ, quam scripta, & Evangelio; & ait etiam ante Baptismum præcedere oportere; ad Sacramentum quoque penitentia necessaria existit.

De fructu hujus Penitentia. Num. 7.

Qui fructus proveniunt in homine ex dicta penitentia? Resp. infiniti, sed præcipue sacre literæ assignant vitam gratiæ in hoc sæculo, & gloriæ in futuro.

De Penitentia externa, qua est Sacramentum.

Cap. II.

Quænam tractantur à Catechismo de Penitentia vt est Sacramentum? Resp. sex. Primò, de institutione hujus Sacramenti; secundò, probat esse verè Sacramentum, & de his que possunt iterari: tertio, agit de partibus essentialibus illius, id est, de materia, & forma; quarto, de ritibus, qui à penitente sunt adhibendi, quinto de fine, seu fructu, & effectu penitentia: sexto, de partibus integralibus illius.

Est completa hæc tractatio? Resp. est, quia tangit omnes quatuor causas. Institutio enim dicit causam efficientem, ad quam etiam spectat ex parte Ministrum forma, quæ est absolutio. Materia autem, & forma dicunt causas intrinsecas. Partes verò integrales reducuntur ad materiam. Fructus, & effectus pertinent ad finem. De usu autem, & administratione non erat opus tractare, quia usus penitentia in actibus, qui sunt materia, positus est. Administratio

tio verò ad Ministrum est reducenda, ideo plena tractatio est.

De institutione Sacramenti Pœnitentiæ.

Num. 2.

S. ff. 7. c. 1.

Ibidem.

S. ff. 14. c. 1.

C. cau. 3.

Pœnitentiæ est Sacramentum ? Resp. est de fide, quod sit Sacramentum.

A quo est institutum ? Resp. à Christo.

Quando ? Resp. C. Tr. ait : Dominus Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipue instituit, cum à mortuis exiturus inossavit in Discipulos suos, dicens : Accipite Spiritum sanctum, quorum remisistis peccata remittentur eis, & quorum retinueritis retenta sunt.

S. ff. 14. c. 1.

C. cau. 3.

S. ff. 14. c. 1.

Iste locus Evangelij intelligitur de institutione Sacramenti pœnitentiæ ? Resp. ait C. Trid. vniuersorum Patrum consensus semper ita intellexit ; & Ecclesia Catholica semper ita sensit.

C. R. n. 11.

Num. 11.

Quare Christus instituit hoc Sacramentum ? Resp. Conc. Trid. ait, ut lapsis post Baptismum daretur viæ remedium, quia per hoc Sacramentum sanguis Christi defluit, ait Catech. in eos qui peccauerunt.

Cur Christus instituit hoc Sacramentum, non internam, sed externam Pœnitentiam ? Resp. ait Catech. primò, quia Sacramentum debet esse res sensibus subiecta, ut de Sacramentis in genere dictum est. Pœnitentiæ autem externa talis est, non autem interna. Secundò, ut homo esset certior de Sacramento à se suscepto, vehementer enim homo potest dubitare, an animam habuerit pœnitentiam : de externa autem ita dubium non est, cum præcipue iudex illius sit Sacerdos, qui debet iudicare an peccatorem pœniteat delictorum. Tertio quia Sacerdos antequam absoluat, debet iudicare, an peccator verè pœnitens sit ; hoc autem iudicium tantum de externa pœnitentiâ facere potest ; ideo illa instituta est Sacramentum.

Num. 12.

Potest probari pœnitentiam esse Sacramentum ? Resp. potest, quia convenit illi definitio Sacramenti ; pœnitentiæ enim est signum rei factæ, id est gratiæ, & justificationis peccatoris. Actus enim pœnitentis & absolutio Sacerdotis sunt signum sensibile conversionis peccatoris, & remissionis peccatorum illius.

Num. 13.

Hoc Sacramentum potest iterari ? Resp. potest, & ait Catech.

Catech. quando occurrit aliquis qui minus speret de bonitate divina, confirmandus est, illi persuadendo sapius per pœnitentiam remitti peccata.

Num. 14.

C. 2.

E. C. T.

De partibus huius sacramenti.

Num. 3.

S. ff. 14. c. 3.

I. i. m.

Ibidem.

C. R. n. 13.

C. 2.

Hoc sacramentum habet plures partes ? Resp. habet, nempe tum essentialia, tum integrales.

Quæ dicuntur essentialia ? Resp. materia, & forma.

Quæ dicuntur essentialia ? Resp. quia totam essentiam rei constituunt. C. R. de Sac. in gen. n. 5.

Quæ dicuntur integrales ? Resp. illæ duæ sunt partes

materiæ, & sunt contritio, confessio, & satisfactio.

Quare dicuntur integrales ? Resp. quia sicut corpus,

quod est materia hominis, fit integrum ex pluribus, nempe manibus, pedibus, & alijs : ita materia Sacramenti

Pœnitentiæ fit integra per contritionem, Confessionem,

& satisfactiōem ; ideo dicuntur partes integrales.

Possunt dici partes materiales ? Resp. possunt, quia ut

ait Conc. isti tres actus sunt materia Pœnitentiæ.

S. ff. 14. c. 3.

De materia Pœnitentiæ.

Num. 2.

Quotplex est materia Sacramenti Pœnitentiæ ? Resp.

duplex, alia proxima, alia remota ; & remota alia

est necessaria, alia sufficiens.

C. R. n. 14.

C. T. ff. 14.

c. 1. ff. 14.

cau. 3.

Quam alia proxima ? Resp. C. Tr. ait. Sunt autem quasi materia huius sacramenti ipsius pœnitentiæ actus,

nempe contritio, confessio, & satisfactio : addit hos quoque actus dici partes pœnitentiæ, quia requiruntur in pœnitente ad integritatem sacramenti, & ad plenam, & perfectam remissionem peccatorum, & hoc ex Dei præcepto, & institutione.

Quare Conc. ait, quasi materia ? Resp. Cat. Neque verò hi actus quasi materia à Sancta Synodo appellantur,

Num. 14.

quia veræ materiæ rationem non habent, sed quia ejus generis materia non sint, quæ extrinsecus adhibeantur, ut aqua in Baptismo, & Chirima in Confirmatione.

Quam alia remota ? Resp. peccata, siue mortalia, siue venialia : sed mortalia sunt materia necessaria,

C. R. n. 14.

cau. 3.

venialia verò sunt materia sufficiens.

Num. 14.

Quare peccata sunt materia Pœnitentiæ ? Resp. ait Car.

Vt enim ignis materiam ligna esse dicimus, quæ vi ignis

L

consumuntur: ita peccata quæ poenitentia delentur, retri-
huius sacramenti vocari possunt.

Ex sess. 14. can. 5. Quare dicuntur materia remota? Resp. quia sicut terra est materia remota, ex qua fit domus: lateres verò, qui sunt ex terra, sunt materia proxima: ita peccata sunt illud, de quo habetur contritio, & confessio, & satisfactio, & non possunt esse materia poenitentia, nisi quatenus poenitens de illis conteritur, confitetur, & satisfacit: ideo sunt materia remota: contritio verò, confessio, & satisfactio, materia proxima sunt.

Sess. 14. c. 1. Quare mortalia sunt materia necessaria? Resp. ait Conc. quia omnino de illis necessarium est poenitere, coactiter, & satisfacere.

Sess. 14. c. 5. & c. 7. Quare venialis dicuntur materia sufficiens? Resp. quia ait Conc. non est necessarium illa confiteri: tamen si quis confitetur tantum venialia, sufficit ut à sacerdote possit absolui, nempe cum mortalia non habet.

Sess. 1. c. 1. Vbi non est peccatum, potest esse poenitentia, & dari absolutio? Resp. non, quia poenitentia non potest esse nisi de malo; & contritio, confessio & satisfactio sunt tantum de peccato.

De poenitente, eiusque dispositione, nec non de ritibus ab illo adhibendis. Num. 5.

Et sess. 14. c. 5. ibid. **P**oenitens potest dici materia Poenitentia? Respond. Poenitens, ut poenitens, aliqua ratione dici potest materia.

Quare dicitur (ut poenitens) Resp. quia in poenitentia tria considerantur, quod sit homo, quod sit peccator, & quod sit poenitens, & ut poenitens, dici potest materia poenitentia.

Ex sess. 14. can. 3. Quare hoc? Resp. quia infans est homo, sed quia non est peccator, non potest absolui: iuuenis, & peccator, sed impoenitens, est homo, & habet peccata: sed quia non est poenitens, non potest absolui: ideo dicitur quod poenitens, ut poenitens, materia poenitentia sit.

Sess. 14. c. 3. Poenitens estne distincta materia à contritione, confessione & satisfactione? Resp. non: quia ideo dicitur poenitens, quatenus in illo tres dicti actus requiruntur.

Ibidem. Forma, & absolutio caditne super poenitentem, an super peccata, an super actus illius? Resp. cadit super poenitentem

quia dicit: Absolutio te, sed actus poenitentis sunt proxima ratio, quare absolutio cadit in ipsum.

Requiruntne dispositio in poenitente? Resp. ista est, & alia *Ibidem.* est de necessitate sacramenti instituta à Christo, alia est de convenientia sacramenti.

Quanam est de necessitate sacramenti? Resp. Contritio, *Ibidem.* Confessio & Satisfactio, ait Conc. Trid. *Num. 6.*

Quanam de convenientia sacramenti? Resp. ait Catech. *q. 18. c. 1.* sunt quidam ritus, qui à fidelibus debent diligenter observari, qui à primitiva Ecclesia, ut habetur ex Dionysio Areopagita, sunt derivati.

Qui sunt? Resp. isti quinque, ait Catech. *Num. 18.* Primus est humilitas, & demissio animi ex indignitate peccatorum proveniens.

Secundus humilitas, & demissio corporis se ad pedes sacerdotis prosternentis, & genuflectentis, qui actus debent à poenitente fieri, ut per illos cognoscatur, & significet radices sine superbia evellendas esse, à qua omnia scelera quæ deflexit, ortum habuerunt.

Tertius reverentia erga sacerdotem, ita ut illum legitimum iudicem sui cognoscatur, & in illo Christi Domini personam, & potestatem veneretur. Sacerdotes enim, ait *C. 1. sess. Conc. Trid. in hoc sacramento verè iudices, & Christi Vicarii sunt.*

Quartus, postquam poenitens constituit se reum ante hoc tribunal, debet accusare se tanquam reum, & dignam maximam, & acerbissimam animadversionem, & non solum dicendo, *confiteor, &c.* sed etiam peccata sua cum tali effectu enumerando.

Quintus, Supplex peccatorum veniam petere debet. *Ibidem.* Præter hæc requiruntur fides, spes, & charitas in poenitente? Resp. omnino requiruntur, quia necesse est credere virtuti Sacramenti, & in divina misericordia spem habere, & velle se movere ad Deum ex charitate diligendam, alioquin poenitens non esset.

De forma Sacramenti Poenitentia. Num. 6.

Quanam est forma sacramenti Poenitentia? Resp. Conc. Trid. ait est ista: *Ego te absolvo, &c.*

Quare dicit, &c. Resp. ut si quis fecerit formam quidem per se, sed illis tantum verbis, *Ego te absolvo; sed nihilomi-*

nus alia verba que sequuntur, nempe: *A peccatis tuis. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Amen.* dici debere: non quia sint de necessitate sacramenti, sed quia sunt quasi de necessitate precepti.

Cur ista verba dici debent, cum non sint de forma? Resp. ne fiat equivocatio in hoc verbo, *Absolutio*: potest enim quis absolvere ab excommunicatione, & non a peccatis, ut sæpe fit.

Omnia verba primò dicta sunt necessaria de necessitate sacramenti? Resp. sunt, sed illud verbum, *Ego*, potest omitti, quia intelligitur in illo verbo, *Absolvo*.

Ex *sess. 14. can. 3.* Quid significant hæc tria verba? Resp. primum, *id est, Ego*, significat absolventem: secundum, *id est, Te*, significat absolutum: tertium, *id est, Absolvo*, significat abolitionem.

Quid significat illa particula, *Ego*? Resp. sic, *Ego* qui sum sacerdos, & Vicarius Christi, & legitimus iudex tuus ad remittenda, vel retinenda peccata.

Ibidem. Quid significat, *Te*? Resp. sic: Te, quem examinavi, & cognovi penitentem, & capacem abolitionis, quia in te *sess. 4. c. 6.* vidi actus contritionis, & confessionis, & propositum satisfactionis.

Sess. 14. c. 11. Num. 15. Quid significat, *Absolvo*? Resp. sic: Authoritative, judicialiter, & per sententiam definitivam, Absolvo te, & remitto tibi peccata.

Vnde habetur quod hæc sit forma? Resp. ex facta Scriptura, & traditionibus Apostolorum.

Qua ratione? Resp. ex illis verbis, *Matth. 5. Quicumque solveris super terram, erunt soluta & in caelis*: apertè colligitur remissionem peccatorum fieri per abolitionem sacerdotis. Ex traditione verò habetur, quia Apostoli Ecclesiam hæc esse formam docere.

Ibidem. Potest probari ratione? Resp. potest, quia forma sacramenti sunt verba aliquid sacrum tum significatoria, tum efficientia: remissio autem peccatorum est res spiritualis, quæ à dictis verbis tum efficitur, tum significatur.

De vi, efficacia, effectu, fructu, & fine Sacramenti.

Num. 7.

Ex *sess. 6. c. 14.* Quid est finis sacramenti penitentiae? Resp. vita & sanctitas spiritualis. C. R. de Sacr. in genere, num. 20.

Quis effectus? Resp. C. T. ait, duplex est effectus, unus *Sess. 14. c. 1.* est applicatio beneficii mortis Christi lapsi post Baptis- *sess. 14. c. 3.* mum. Alter est reconciliatio hominis cum Deo, in qua re- *sess. 6. c. 7.* conciliatione intelliguntur remissio peccatorum, & iustifi- *c. 23.* catio impij per gratiam gratum facientem.

Qui fructus consequuntur ex hoc effectu? Resp. ait C. *Sess. 14. c. 1.* Tr. *Quam, id est,* reconciliationem cum Deo, interdum in C. R. *num. 16.* viris pijs, & cum devotione hoc sacramentum percipientibus conscientia pax, ac serenitas cum vehementi spiritus consolatione consequi solet; idèd pax conscientie, & alia dicta sunt fructus huius sacramenti.

Qualis est vis huius sacramenti? Resp. est virtus signifi- *Sess. 14. c. 3.* candi, & efficiendi quæ dicta sunt. *sess. 6. c. 6.*

Qualis est efficacia illius? Resp. efficacia sacramenti est maior in vno, quàm in alio, iuxta dispositionem penitentis: sicut enim eadem medicina, & quæ omnino habet eandem virtutem, maiorem habebit efficientiam in vno infirmo, quàm in alio: & sicut ignis maiorem habebit efficaciam in ligna secca quàm in viridia, ita de Penitentia dicendum est.

De remissione omnium peccatorum. Num. 8.

Remissio peccatorum estne effectus Penitentiae? Resp. *Sess. 6. c. 13.* est, quia reconciliatio cum Deo non potest esse sine *& sess. 14. c. 1. c. 4.* remissione illorum.

Effectus sacramenti Penitentiae nonne debet esse gratia? Resp. debet; sed quatenus per illam peccata remittuntur.

Cur effectus Penitentiae dicitur esse reconciliatio, & non dicitur esse peccatorum remissio? Resp. quia remissio peccati non fit absque eo quod peccator cum Deo conciliatus sit. *Sess. 14. c. 1. & 3.*

Quare effectus Penitentiae non dicitur conciliatio, sed dicitur reconciliatio cum Deo? Resp. vt distingatur effectus Penitentiae ab effectu Baptismi: Baptismus enim conciliat prima vice cum Deo; Penitentia iterum conciliat, quod propriè est reconciliare.

Omnia peccata possunt remitti per Penitentiam? Resp. *Num. 19.* absolutè omnia possunt remitti.

Nonne aliqui in scripturis dicuntur non obtinuisse misericordiam à Domino, cum illam vehementer implora-

verint? Resp. ait Cat. ita est, sed causa fuit, quia illos verè & ex animo delictorum non pœnitentat.

Ibidem.

Nonne in sacris literis habetur aliqua peccata esse irremissibilia, etiam aliquando Patres hoc dicunt? Resp. ait Catech. sacras literas, & sanctos Patres hoc asserere videntur, ita interpretandos esse, ut difficilem admodum, non autem impossibilem veniæ impetrationem dicere intelligantur.

Ibidem.

Quomodo vera erit locutio scripturæ, si dicat, quod est difficile, esse impossibile? Resp. ait Catech. sicut aliquis morbus erit ex natura sua sanabilis, sed tamen respectu infirmi insanabilis esse dicitur, quod erit si vel infirmus recuset accipere medicinam, vel tunc accipiat, cum virtus naturalis adeo debilis est, ut virtutem medicinæ, vel ferre, vel actuare non possit: ita aliquod peccatum potest dici irremissibile, non quia per pœnitentiam verè remitti non possit, sed quia per peccata ita affectus sit, ut medicinam peccati, quæ est gratia Dei, repellat.

Ibidem.

Quæ sunt ista peccata, quæ dicuntur remitti non posse? 2. 2. q. 14. Resp. peccare in Spiritum sanctum: in his enim peccatis *art. 1. & 2.* homo respicit illa media, per quæ posset ab illis converti, veluti spes divinæ misericordiæ est medium quo homo ad Deum se convertit: ideo qui desperat de misericordia Dei, abijcit medium quo posset ad illum converti.

Ses. 6. c. 14.

Peccata mortalia possunt remitti post Baptismum absque Pœnitentiâ? Resp. omnino impossibile est, ita intelligendo quod pœnitentiâ, ut est Sacramentum, saltem in voto necessaria sit. *& ca. 29.*

Ses. 14. c. 1.

Peccata venialia possunt remitti absque pœnitentiâ Sacramento? Resp. spond. Catech. ait, ita esse; tamen cum D. August. asserit, requiri aliqua ratione pœnitentiam ad hoc ut peccata venialia remittantur, Concil. etiam Trid. ait venialia alia ratione, quàm per confessionem remitti posse.

Ses. 14. c. 5.

Quenam est hæc pœnitentiâ, quæ peccata venialia remittuntur? Resp. Conc. Trid. ait peccata venialia possunt remitti per Sacramentum pœnitentiæ, sed tamen multis etiam aliis remediis expiari posse. D. autem Th. ait per pœnitentiam virtuales remitti posse.

D. T. 1. p. 2. q. 7. art. 1.

Quid est hæc pœnitentiâ virtualis? Resp. ait D. T. est 3. p. q. 87. actus quidam amoris vel reverentiæ in Deum, vel in res *art. 1.* divinas, quo virtualiter includitur dispensatiâ peccatorum venialium; veluti si quis ita se humiliet Deo, ut virtualiter habeat dispensatiâ de peccatis superbia, ita ut si consideraret de illis, sibi displiceret.

Peccata venialia possunt remitti per confessionem generalem, perunctionem peccatoris, per orationem Dominicalem, per benedictionem Episcopalem, per aspersionem aquæ benedictæ, per orationem in Ecclesia consecrata, per septem Sacramenta, & præcipuè Eucharistiâ, & Extremam Unctionem, & similia? Resp. ita est, ait D. T. & hoc quia virtualiter continent dispensatiâ peccatorum venialium, vel reverentiâ, & motum in Deum, vel res divinas, vel gratiæ collationem, quæ peccata dimittit.

De partibus integralibus pœnitentiæ. Num. 6.

Quæ sunt partes integrales pœnitentiæ? Resp. ait Conc. Trid. illæ quæ ex institutione divina requiruntur in pœnitente ad integratiâ sacramenti, & sunt Contritio, Confessio, & Satisfactio.

Estne omnino necessarium, quod ista tria in pœnitente reperiantur? Resp. ita est, ait Concil. Trident. & est de file.

Quare tot actus in pœnitente requiruntur? Resp. Catec. cum D. Chryostomo ita ait: *Pœnitentiâ cogit peccatorem omnia sufferre: in corde eius contritio, in ore confessio, in opere tota humilitas, vel fructifera satisfactio: unde patet per hos actus peccatorem eniti, ut peccatum destruat tum corde per contritionem: tum lingua per confessionem: tum opere per satisfactioem.*

Istæ partes habent inter se connexionem? Resp. Catec. ait, habent tali ratione: Contritio consistendi, & satisfaciendi propositum includit. Confessionem debet præcedere contritio, & satisfaciendi voluntas: Satisfactioem verò, & contritio, & confessio antecedere debent.

Si pœnitens non habere intentionem satisfaciendi Deo pro peccatis, vel in hac vita, vel in alia, debet absolvi? Resp. nequaquam: quia propositum satisfaciendi debet præcedere absolutionem, & qui tale propositum non habet, contritus non est.

3. p. q. 87. *art. 3.*

Ses. 14. c. 3.

C. R. n. 22.

Ses. 14. c. 3.

& can. 4.

Num. 22.

Ibidem.

Ibidem.

Ex C. T.

Ses. 14. c. 3.

& can. 4.

Num. 22.

& 13.

Potest affecti aliqua ratio, quare Deus voluerit, quod à penitente isti tres actus efficerentur? Resp. potest, & Cat. affecti has.

Num. 21. Prima est, quia sicut homo peccat in Deum corde, ore, & opere, ita debet penitere, & satisfacere Deo corde per contritionem, ore per confessionem, opere per satisfactionem.

Num. 25. Secunda est, quia iustum est, vt homo toto suo posse conetur destruere peccatum; & idè debet conari, vt destruat corde per contritionem, lingua per confessionem, opere per satisfactionem.

Ibidem. Tertia est, quia hic convenit sacramento Penitentia: Penitentia enim est quædam compensatio offensæ Deo factæ, proveniens ab eius voluntate qui fecit offensam: quæ compensatio fit tali ratione, vt qui fecit offensam, constituat se voluntariè in potestate Dei offensæ, ad hoc vt ipse Deus sumat penam, & satisfactionem quam vult de eo, qui sibi fecit offensam. Ex quo apparet necessarium esse vt peccator habeat voluntatem compensandi Deo profacta offensæ, & hoc pertinet ad contritionem. Secundò oportet, quod peccator constituat se tanquam reum in potestate Dei; & hoc facit dum per confessionem subdit se sacerdoti personam Dei gerentis. Tertio necesse est vt sit paratus accipere penam arbitrio Dei, & sacerdotis vel in hæc, vel in alia vita luendam, & hoc pertinet ad satisfactionem, idè rectè partes integrales penitentia sunt constituta.

De Contritione. Caput III.

Num. 16. Quid tractat de Contritione? Resp. præcipuè
& 27. quatuor. Primum enim tradit definitionem contritionis, & explicat illam, vbi etiam nomen contritionis declarat; & hoc à num. 2. usque ad 31. Secundò declarat, quæ debeant fieri à fidelibus, vt verè contriti sint, n. 32. 33. 34. Tertio explicat quæ sit vis, vel utilitas, vel effectus & finis contritionis, num. 35. Quarto proponit modum, quo fideles circa contritionem se debeant exercere.

De nomine Contritionis, & Attritionis.

Num. 2.

Num. 16. Vibus nominibus appellatur Contritio? Resp. appellatur
& 27. Contritio, Attritio, Compunctio cordis, scissio

cordis: per cor autem voluntas intelligi debet.

Quare à loëlle dicitur scissio cordis? Resp. quia dolor est ex solutione contigui: & idè cum contritio sit dolor cordis, rectè dicitur scissio illius.

Cur dicitur Compunctio? Resp. ait Cat. sicut ferro tumida vlcera secantur, vt inclusum virus possit erumpere: ita corda quasi scapello contritionis adhibito inciduntur, vt peccati mortiferum virus possit exire.

Quare dicitur Contritio? Resp. ad significandam magnitudinem doloris: conterere enim est laxo, vel duriore aliqua materia aliquid confringere minutatim, & quasi in pulverem reducere: vnde declaratur corda quæ superbia obdurerunt, contritione minutatim conteri, & contundi.

Dolor qui provenit ex morte parentum, vt filiorum, potest dici contritio? Resp. non, quia soli peccato contritionis dolor conveniens est.

Qualis dolor est attritio? Resp. est dolor minus perfectus, quàm contritio: idè dicitur attritio, quia frangit quidem cor, sed trassiori quodam modo, & non ita minutatim, sicut contritio.

De definitione communi attritionis, & contritionis.

Num. 3.

Potest dari definitio communis attritionis, & contritionis? Resp. potest.

Quænam est? Resp. ista quam tradit C. Trid. Contritio est animi dolor, ac detestatio de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero, habens ad iunctam fiduciam divinæ misericordiæ, necnon votum præstantiæ reliqua, quæ ad ritè suscipiendum Penitentia Sacramentum sunt necessaria.

Quot sunt particule in illa? Resp. quatuor: Prima est, quod sit animi dolor, & detestatio de peccato commisso. Secunda est propositum non peccandi de cætero. Tertia fiducia divinæ misericordiæ. Quarta votum, & desiderium confitendi, & satisfaciendi, & absolutionem obtinendi pro peccatis commissis; hæc enim ad Penitentiam sunt necessaria.

Ista definitio tangitne quatuor causas? Resp. tangit; causas enim efficiens exprimitur per illam particulam, Ani-

Ibid. 2.

Num. 27.

Ibidem.

Num. 26.

Ibidem.

Ses. 14. c. 4.

Ex C. ibid.

mi, & per illam, Dolor & detestatio: declaratur enim efficieniam contritionis & attritionis esse animam, non corpus; & esse illius potentie anime, quæ dicitur voluntas, quia actus illius est dolor, & detestatio. Materia exprimitur per illud verbum peccatum & peccandi: indicat enim peccatum absolute consideratum tam quoad præteritum, quam quoad futurum, esse materiam contritionis. Causa finalis tangitur in illo verbo, *Votum faciendi reliqua*, &c. Indicat enim finem contritionis esse preparatè ad absolutionem, sicut Conc. aperte asserit dicens de illa, *ita demum preparat ad remissionem peccatorum*, &c. Causam formalem exprimat quatuor actiones: prima, est dolor de peccato commisso; secunda propositum de futuro; tertia spes veniæ; quarta desiderium Sacramenti.

De propria definitione contritionis perfectæ.

Num. 4.

Sec. 14. r. 4. **C**ontritio perfecta habet propriam definitionem? Resp. habet.

Quænam est? Resp. Conc. Trid. ait, est illa, quæ modo allata est, hoc solum addendo: quod charitate perfecta sit, ideo sic poterit definiti: Contritio perfecta est animi dolor, & detestatio, à charitate proveniens de peccato commisso, & cum proposito non peccandi de cætero, cum spe veniæ, & cum voto faciendi quod fieri debet, ut rectè suscipiatur sacramentum penitentiae.

De propria definitione attritionis.

Num. 5.

Ibidem. **A**tritio potest dici contritio imperfecta? Resp. Conc. Trid. ita illum appellat.

Ibidem. Quare dicitur contritio imperfecta? Resp. quia non est dolor ex charitate proveniens, sed à timore servili originem habens.

Ibidem. Qualis est ille dolor imperfectus, qui à timore servili proficitur? Resp. ait Conc. Trid. est ille qui prævenit vel ex consideratione turpitudinis peccati, vel ex gehennæ, & poenarum metu.

Ibidem. Atritio sufficit ad hoc, ut quis possit à peccatis absolvi? Resp. ait Conc. Trid. sufficit, dummodo habeat omnia, quæ in prima definitione posita sunt.

De conveniētia, & differentiâ inter attritionem, & contritionem. Num. 6.

Contritio, & attritio in quo conveniunt? Resp. Primò *Ibidem.* conveniunt in causa efficiēti ex parte hominis; quia ex utraque voluntate procedit. Secundò in causa finali, quia utraque intendit preparare, & disponere ad sacramentum penitentiae, & ad remissionem peccatorum, licet una magis, alia minus perfecte hoc faciat. Tertio in causa materiali; quia utriusque materia sunt peccata. Quarto in causa formali conveniunt quoad hæc quatuor, scilicet dolor de peccato, propositum non peccandi, spes veniæ, votum confitendi, & satisfaciendi.

In quo differunt inter se? Respond. in duobus. Primò in causa formali, quia dolor contritionis est charitate perfectus: Attritionis verò est sine charitate, sed cum timore servili, quia Dei offensam ut rem turpem, & à Deo castigatione punitam inspicit, & detestatur. Secundò differt in effectu, quia contritio charitate formata, etiam sine actuali susceptione sacramenti peccatum remittit: non quatenus est nuda, vel sola contritio, ait Concil. sed quatenus habet annexum votum sacramenti penitentiae. Atritio verò non obtinet remissionem peccatorum, nisi actu suscipiatur Sacramentum, & hoc quia virtute clavium, & Sacramenti penitentis de attrito fit contritus. Quod debet maxime notari & populi declarari.

De efficiente Contritionis, & Attritionis.

Num. 7.

Quatuor causæ contritionis, & attritionis sunt hæc distinctè examinandæ? Resp. ita expedit.

Quænam est causa efficiens illarum? Resp. alia est ex parte Dei, alia ex parte peccatoris.

Quid efficit Deus? Resp. Conc. Tr. ait. Attritio est donum Dei, & impulsus Spiritus sancti, non quidem inhabitantis, sed moventis: quo penitens adjutus vim sibi ad iustitiam parat. Ex quo etiam apparet contritionem donum Dei esse, & impulsus Spiritus sancti inhabitantis, quo voluntas peccatoris plenè à peccato recedit, & ad Deum se convertit. Unde contritio erit impulsus Spiritus sancti inhabitantis, attritio impulsus ejusdem non habitantis.

cap. 6. c. 2.
& 6. sess.
14. can. 4.

Seff. 6. c. 3. Sine auxilio Dei homo potest pœnitere, & dolere de peccatis sicut oportet? Resp. Conc. Trid. determinat de fide fieri non posse.

Ibidem. Actus contritionis, & attritionis produciuntur ab homine liberè, & voluntariè? Resp. est de fide ita esse.

Homo per liberum arbitrium potestne dissentire, si ve lit Deo excitanti, atque vocanti ad pœnitentiam? Resp. est de fide ita esse.

Num. 19. Actus contritionis, & attritionis debetne esse tum à voluntate, tum etiam à sensu? Resp. ait Cat. debet, sicut ex Niniivitis, Davide, Magdalena, S. Petto, & aliis apparet, qui dolore sensibilis, & lachrymis contritionis actum habuerunt: & ratio etiam iusadet, quia si sensus contra Deum peccavit, debet etiam de peccato pœnitere, & dolere.

Num. 15. Est necessarium quod dolor sensibilis sit? Resp. ait Cat. non est necessarium, sed sufficit, quod in voluntate sit odium & dolor peccati. Quod Dei misericordiâ factum est, quia sæpè sensus non potest dolere sensibiliter de eo, quod non est sibi molestum, sed iucundum, & sensus in delectatione non potest inveni offensam Dei, & tamen delectationem suam experitur.

De Materia Contritionis, & Attritionis. Num. 8.

Ex seff. 14. cap. 5. Quænam est materia contritionis, & attritionis? Resp. peccatum: morale quidem necessaria, veniale vero sufficiens, ut dictum est.

Num. 11. Est necessarium dolere de omnibus peccatis mortalibus? Resp. omnino est necessarium, ita vt si quis habeat decem mortalia, & doleat de novem, de uno autem solo non doleat, iste neque erit attritus, neque contritus.

Ex seff. 14. c. 5. & c. 7. C. R. n. 32. N. 30. 31. Estne necessarium de singulis peccatis mortalibus habere proprium, & particularem cuiusque dolorem, an sufficit unico, & universali actu dolere de omnibus illis? Resp. ait Catech. maxime hortandi, & mœnendi sunt fideles, vt ad singula mortalia crimina proprium contritionis dolorem adhibere studeant, & ex Scriptura ita expedit ostendit. Nihilominus ex Dei misericordiâ ait, non esse necessarium, sed sufficere si simul atque quis se collegerit, universa peccata sua detestetur, habeatque in animo eum

facultas erit alio tempore singula in memoriam reducere, ac detestari, quod est notandum, quia à paucis observatur, & passim ab omnibus omitti solet.

De forma Contritionis, & attritionis.

Num. 9.

Quænam est forma horum actuum? Respond. Illa *Seff. 14. c. 4.* que dicta est modò, nempe illi actus, dolor de peccato commisso, propofium de futuro, spes veniæ, votum Sacramenti, Charitas in contritione, timor Dei servilis in attritione.

Contritio estne formaliter dolor? Resp. ait Catech. cum *Num. 8.* D. Aug. contritio formaliter est odium, & detestatio peccati: dolor vero, saltem sensibilis, non est de forma contritionis, sed est vel comes, vel effectus illius: dolor autem contritionis idem est quod detestatio. *& 25.*

Quare ergo à C. T. contritio definitur, quod dolor sit? *Num. 25.* Resp. ait Cat. primò quia facit scripturæ per dolorem intelligunt odium peccati: secundò, quia ille dolor intelligitur non sensus, sed voluntatis.

Dolor in contritione debet esse maximus? Resp. ait C. *Num. 28.* tech. ita est, adeo vt nullus maior excogitari possit, saltem quod attinet ad rationem; sæpè enim in sensu maior est dolor de morte, vel de amissione honorum, quàm de peccato. Probat autem his rationibus.

Prima est, quia perfecta contritio est charitatis actio; *Num. 18.* charitas autem super omnia diligit Deum, & super omnia odit peccatum: idèò dolor, qui est contritio, maximus esse debet: & sicut de charitate dicitur, diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo: ita de contritione dicendum est; idèò Dominus dicit, *Convertimini in toto corde vestro.*

Secunda est, quia quantum bonus est Deus, tantum malum est peccatum, & offensam illius: sed Deus est summum bonum, & idèò summè diligendus; ita peccatum est summum malum, & summò odio habendum: ita vt ne vita quidem conservanda causa liceat peccare, iuxta illud, *Qui amat patrem, aut matrem, &c. non est mihi dignus: & qui voluerit animam suam salvam facere, perdet eam.*

Tertius est, quia sicut ait D. Bernardus, *Modus dili-* *Num. 18.*

Ibidem.

gendi Deum est diligere illum sine modo, id est, Deus debet diligi infinito: ita ergo peccatum debet diligere quis prosequi odio infinito.

*Deut. 4.**Hier. 29.**Num. 29.*

Ex quo Catech. colligit detestationem peccati debere esse maximam, & vehementissimam, & omnem ignaviam & socordiam excludentem? Resp. quia in Deuter. habetur Deum inveniri ab his, qui quaerunt in toto corde: & idem in Hieremia.

Si dolor adeo vehementer non sit, eritne vera, & efficax contritio? Resp. ait Catech. posse esse veram, quia sufficit odium esse in ratione, & sepe sensus non potest dolere de eo, quod sibi placet.

Num. 18.

Quare tantum odium in peccatum requiritur? Resp. quia ad destructionem illius talis opus est, & caritas tale requirit.

De proposito non peccandi de cetero. Num. 10.

*Ses. 14. c. 4.**Num. 33.*

Propositum non peccandi saltem mortaliter est necessarium? Resp. omnino, & debet haberi explicitè.

Quare hoc? Respond. quia sine tali proposito, odium peccati non esset verum, & Deus nunquam remitteret offensam.

Ibidem.

Quare non remitteret? Resp. quia non est parcendum ei, qui petit veniam de præterita offensa, sed habet animum eandem vel aliam iterare. Vera enim amicitia, omnino etiam quoad futurum, excludit animum offendendi.

Si quis habet firmam voluntatem non peccandi, sed timet quod ex infirmitate iterum peccabit, diciturne habere dictum propositum? Resp. dicitur.

Ibidem.

Quid requiritur ad hoc, ut aliquis dicatur habere propositum non peccandi? Resp. ait Catech.

Primo debet habere propositum obediendi præceptis Dei, & Ecclesie; cum enim horum transgressio sit peccatum, qui non vult abstinere à tali transgressione, neque vult abstinere à peccato.

*D. T. 3. p. 9.**14. art. 1.**q. 1.*

Secundo debet habere propositum vitandi, si fieri possit, occasionem peccandi, præcipue autem proximam; qui enim non vult relinquere occasionem proximam peccati, quantum potest, neque vult relinquere peccatum. Illa enim est occasio proxima peccati, quæ semper, vel quasi semper inducit aliquem ad mortale: vade si quis forte sem-

per in ludo blasphematur, omnino tenetur habere propositum non ludendi.

Tertio tenetur habere propositum recurrendi ad orationem, cum erit in tali temptatione, & periculo peccandi, quod sine oratione non possit vitare peccatum mortale: si enim quis nolit adhibere remedium, sine quo à peccato mortali abstinere non potest, implicite consentit se velle ad peccatum redire.

Num. 33.

Quarto si pœnitens fuit offensus ab aliquo, tenetur deponere contritio, & habere propositum conciliandi se cum eo qui fecit offensam, quando ad id teneri prudens confessorius affirmabit: qui enim alteri offensam non dimittit, neque Deus suam illi dimittit.

Ibidem.

Quinto si pœnitens alteri per vim, aut fraudem aliquid abstulit, vel fecit damnum, aut offensam in anima vel corpore, vel fama, vel facultate, necesse est quod habeat propositum satisfaciendi, vel compensandi offensam. Cum enim retinere alienum, peccatum sit, ille non habebit propositum non peccandi, qui alienum restituere paratus non est.

Est necessarium quod pœnitens explicitè habeat propositum horum omnium, quæ dicta sunt? Resp. expediret quidem, sed sufficit aliquando habere propositum virtuale quoad ea quæ vltimo dicta sunt.

*Ex C. T.**ses. 14. c. 4.*

Quid est habere hoc propositum virtuale? Resp. si *Ibidem.* quis habet animum faciendi omnia, quæ ad ritè suscipiendum sacramentum Pœnitentiæ fieri debent, iste ut patet ex C. T. propositum virtuale dictorum videtur habere. Aliter etiam hoc erit, si ita affectus animo sit, ut si de singulis dictis cogitaret, aut requireretur, esset promptus habere propositum, juxta ea quæ dicta sunt.

De spe veniæ. Num. 11.

AD Contritionem requiritur spes veniæ? Resp. Ita est. Quare? Resp. quia ut ait Conc. finis Pœnitentiæ est reconciliatio pœnitentis cum Deo: hæc autem reconciliatio non potest esse sine remissione peccati, ideo spes veniæ habenda est.

*Ses. 14. c. 4.**ses. 14. c. 3.*

Sufficit habere illam virtualiter? Resp. Ita est. Quid est habere virtualiter? Resp. quia petit veniam, vel facit aliquid ad obtinendam illam, iste virtualiter sperat illam.

*Ex C. T.**ses. 14. c. 4.*

De voto faciendi ea quæ ad Sacramentum requiruntur. Num. 12.

Ses. 14. c. 4. **I**N Contritione requiritur voluntas faciendi omnia, quæ ad ritè suscipiendum Sacramentum Pœnitentiæ Ex. sess. 14. sunt necessaria? Resp. Ita est.

c. 3. & 4. **Q**uæ sunt ista? Resp. primò voluntas habendi contritionem vel sufficientem attritionem, ut dictum est: secundò confitendi, & satisfaciendi ea ratione, qua dicitur: tertio absolutionem obtinendi.

Ibidem. **S**ufficit propositum virtuale? Resp. sufficit, quia Conc. ait sufficere votum præstandi quæ necessaria sunt, quo voto ista implicite, non explicitè continentur.

De fine, effectu, & utilitate Contritionis. Num. 3.

Q. Vis est finis & effectus proprius contritionis? Resp. effectus contritionis est duplex, unus est præparare penitentem ad rectè obtinendam absolutionem: alter est cum absolutione concurrere ad destructionem peccati, & reconciliationem cum Deo.

Contritio habetne vim remittendi peccatum, & reconciliandi cum Deo? Resp. sola non habet, ait Conc. si autem contritio charitate perfecta sit unita cum Sacramento, & absolutione, vel actu, vel voto, & desiderio, tunc, quatenus est materia Sacramenti, aliqua ratione concurrat ad reconciliationem hominum cum Deo.

Ref. 6. c. 3. **R**emissio peccatorum nonne provenit totaliter à forma & absolutione? Resp. ait Conc. In forma pœnitentiæ, absolutionis præcipue, vis Sacramenti posita est, ubi illud verbum, præcipue, indicat aliqua ratione minus principali etiam materiam Pœnitentiæ concurrere ad effectum producendum.

C. R. n. 75. **C**ontritio habet alias utilitates? Resp. ait Cat. Hoc est præcipuum contritionis, qua Deus nunquam despiciat illum. Cum enim aliquando alia pietatis studia, ut eleemosyna, ieiunia, orationes, & similia opera ex suo genere bona à Deo reputentur, nunquam contritio ingrata illi est, juxta illud: *Cor contritum & humilium Deus non despiciet.* Alterum contritionis privilegium est, ut per illam statim à Domino delictorum veniam impetremus. Tertium ex hæc peccatorum remissione sequuntur illæ

illæ utilitates, quæ dicte sunt, nempe pax, & serenitas conscientiæ, cum animi, ac spiritus iugunditate. C. T. sel. 14. cap. 3.

De modo se exercendi circa actum contritionis.

Num. 14.

Populi debent edoceri quomodo se exerceant circa actum contritionis? Resp. Ita expedit.

Quis est iste modus? Resp. primò quilibet fidelis statim ac commisit ex fragilitate peccatum, præcipue mortale, debet facere actum contritionis, ut statim cum Deo reconcilietur; sic enim, ait Navarrus, eveniet, ut modico vitæ tempore homo inimicus Dei existat, & quilibet debet se ita disponere, ut opera bona, quæ fecit, grata sint Deo. Secundò nullus debet esse fidelis, qui quotidie, vel mane, vel vespere, vel domi in Ecclesia actum contritionis non faciat, sicut enim quotidie quis peccat, ita quotidie quilibet contritionis actum facere debet. Tertio aiunt Doctores, quemlibet teneri sub culpa peccati mortalis facere actum contritionis, quando imminet illi periculum mortis, vel debet suscipere, vel administrare aliquod sacramentum, vel teneur facere orationem pro gravi, & urgenti publica necessitate. Quarto tempore Adventus, vel Quadragesimæ: item cum quis accipit notabile beneficium à Deo, vel patitur magnoam tribulationem, debet hunc actum elicere. Quinto Catech. ait fideles debere frequenter examinare conscientiam, & cum viderint se in peccata præcipue mortalia incidisse, conteri statim de illis. Demùm cum ita sit, quod Deus cor contritum, & humilium nunquam despiciat, contritionis actus fidelibus familiaris admodum esse debet.

De modo dirigendi fideles ad actum contritionis.

Num. 15.

Fideles debent dirigi & adiuvari ad actum contritionis? Resp. ita est.

A quibus? Resp. posissimum à Parochis, Confessariis, & Prædicatoribus.

Qua ratione? Resp. dupliæ auxilio: altero quidem quod pertinet ad intellectum, & respicit cognitionem: altero quod respicit voluntatem, & opportuna illi præbet motiva.

Quomodo adjuvanda est intellectus cognitio? Resp.

M

Fideles debent edoceri quibus viis ad contritionem liceat pervenire, & de hoc dictum est in capite de poenitentia quæ virtus est: Secundò debent exprèssè locuti de actibus qui ad contritionem sunt necessarii: & de his hoc capite distinctè tractatum est.

Quæ motiva proponenda sunt voluntari: Respondi. ex Conc. & Catech. ista colliguntur: Primò auxilium Dei debet proponi, quod omnibus promptum est, & per illud contritionis actus haberi potest. Secundò turpitudine peccati: turpissimum est enim creaturam offendere creatorem, & offensus velle beneficium Dei compensare; summum benefactorem injustitia afficere: & summum bonum odio habere, & pro vilissima re vestire se à Deo. Tertio damna & calamitates, quæ à peccato proveniunt, sunt proponenda, nempe odium Dei, ira, & inimicitia illos: penæ tum huius, tum futuri sæculi: bona quæ per illud amittuntur, ut mors animæ, &c. Quarto passio Christi, in qua summum odium peccati, & rigorosam contra illud iustitiam licet inveni. Quintò videtur prodesse ad contritionem, si quis cogit se transigere cor suum clavibus, & lancea, quibus corpus Christi fuit vulneratum, ad hoc ut dictum cor conteratur, & confingatur: Hac, & similia poterunt fidelibus exhiberi.

De confessione. Cap. IV.

Catech. quænam tractat de confessione? Resp. Primò agit de utilitate illius, n. 37. 38. Secundò de natura, & vi confessionis, n. 39. Tertio de institutione eius facta à Christo, n. 40. 41. & 42. Quarto de institutione rituum, & ceremoniarum facta ab Ecclesia, num. 43. Quintò de necessitate confessionis, n. 44. 45. 46. Sextò de necessitate integritatis illius, num. 47. 48. 49. 50. Septimò de conditionibus confessionis, num. 41. 51. Octavo, de frequentia illius, num. 51. Nondè de ministro, num. 54.

Estne sufficiens ista tractatio? Respo. est, quia tractat de quatuor causis, nempe de vi, & administratione, & de ceremoniis confessionis.

Qua ratione? Resp. institutio, & minister pertinent ad causam efficientem, & ad administrationem. Natura, & definitio, & conditiones ad causam formalem. Integritas ad materialem. Necessitas & utilitas ad finalem.

Concilium Trid. agit de omissis? Resp. alià ratione illorum doctrinam tradit.

De necessitate tradendi doctrinam confessionis.

Num. 2.

Populis debent tradi doctrina de confessione? Resp. Num. 37. quàm maximè expedit.

Quare hoc? Resp. ait Catech. Quia omnibus ferè piis persuasum est quicquid hoc tempore sanctitatis, pietatis, & religionis in Ecclesia, summo Dei beneficio conservatum est, id magna ex parte confessioni tribuendum est. Deinde quia hostes humani generis populo Christiano summè nocere cupientes, confessionem tanquam Christianæ virtutis arcem totis viribus per hæreticos oppugnare conati sunt: vade summo studio doctrina illius tradenda est, & ad illam populi funthortandi.

De utilitate confessionis. Num. 3.

Quænam sunt utilitates confessionis? Resp. Catech. ait tres sequentes, quæ maximæ sunt.

Prima est facilis, & certa remissio peccatorum, id est, confessio facit, ut facilius, & certius obineamus remissionem peccatorum; facilius quidem, quia homo multò facilius confitetur peccata sua, quàm faciat actum veræ, & perfectæ contritionis: cum enim ad perfectam contritionem, in qua fit remissio peccatorum, requiratur summum odium peccati proveniens ex dilectione Dei super omnia; hoc autem sæpè difficillimum sit obtinere, merito confessione facilius redditur remissio peccatorum: quia attritio, seu confitio imperfecta, unita confessioni obtinet remissionem peccatorum, quod sola obtinere non potest. Certius etiam facit obtinere, quia nullus potest esse certus, quod habuerit perfectam contritionem de peccatis ab ipso commissis: potest autem esse certus quod illa confessus sit; & ideo certior per confessionem, quàm per contritionem obtinetur remissio peccatorum.

Secunda utilitas est, quia in confessione datur remedium, & medicina contra peccata, etiam consuetudine radicata, ut quis ab illis possit liberari, & liberari: Sicut enim ait Catech. is, quorum est corrupta vitæ consuetudo, nihil tam prodesse ad mores emendandos experimur, quàm si interdum occurrat animi cogitationes, facta, dictaque prudenti, fidelique animo patefaciant, qui eos operâ, &

consilio iuvare possit: ita si penitens sacerdoti tanquam medico, animæ suæ morbos, & vulnera aperiat, statim præparata sibi inveniet medicamenta, & remedia, ut non solum ab ægri tudine sanitatem recipiat, sed etiam vim quandam, & auxilium obtineat, ut deinceps in eisdem morbi, & vitii genus non recidere possit.

Ibidem. Tertia est: Quia confessio ad vitæ sobrietatem, & conjunctionem inter fideles conservandam magno per se prodest. Nihil enim magis populis unit, & in sancta pace conservat, quam si ij, qui peccata, & scelera perpetravit, firmo coëreantur. Quod per confessionem fieri certum est. Verecundia enim confitendi peccata, & redargutio facta auctoritate divina à Confessore, cupiditatem delinquendi, & licentiam peccandi coërcet, superbiaque peccantis frantum inspicit; efficitque, ut satisfat, vel restituatur, si quid iniuste ablatum est. Unde merito dicendum est (sicut Scorus ait, populus quosdam dixisse Carolo V. Imperatori) omnia futura esse plena non solum oculis, sed etiam publicis, & nefandis sceleribus si Confessio de medio auferatur. Vna enim cum illa auferri quoque verecundiam peccandi certissimum est.

De natura, vi, & definitione confessionis.

Num. 4.

Num. 29. **Q**uomodo definitur Confessio? Resp. Catech. assert tres definitiones, vel descriptiones.

Prima est S. Gregorii. Confessio est peccatorum detestatio, id est, sicut per contritionem homo detestatur peccatum in corde, ita per confessionem detestatur in ore.

Ibidem. Secunda est D. Aug. Confessio est per quam morbus latens spe veniæ aperitur.

Ibidem. Tertia est Theologorum à Catech. recepta. Confessio est peccatorum accusatio (quæ ad sacramenti genus pertinet) eò suscepta, ut vitæ clavium veniam impetremus: istæ definitiones idem dicunt, ut apparet.

Hæc definitio estne perfecta? Resp. est, quia continet plenè quatuor causas confessionis.

Qua ratione? Resp. Causa materialis exprimitur per illud verbum, peccatorum Formalis per illud, accusatio, quæ ad sacramenti genus pertinet. Finalis per illa, ut vitæ clavium veniam impetremus. Efficiens exprimitur per illa verba, eò suscepta, ita ut impetremus, cum enim hoc ver-

bum designet primam personam, ostendit accusationem fieri à seipso, & non ab alia persona: id eò Confessio ostenditur esse à peccatore.

Quare ponitur illud verbum, Accusatio, & non aliud, *Ibidem.* veluti significatio, vel explicatio? Resp. ad significandum, quod in confessione peccata non debent referri, quasi quis laudet se, vel simpliciter referat suas actiones, vel otiosis auditoribus res suas dicat: sed ita enumeranda sunt, ut accusandi, & per pœnam vindictam sumendi animam adesse appareat: ita enim confessionem à reo fieri decens, & iustum est.

Quare dicitur, ut vitæ clavium veniam impetremus? Resp. ut declaratur vis, & natura, seu effectus confessionis: Ipsa enim vitæ virtuti clavium, non habet illum effectum quem in aliis tribunalibus habent confessiones reorum, in quibus confessionem sequitur supplicium, & pœna, non culpæ liberatio: Confessionis enim effectus est venia, & culpæ liberatio; id eò rectè illa particula posita est.

De institutione confessionis.

Num. 5.

Fideles debent edoceri, quò Confessio à Christo sit *Num. 40.* instituta? Resp. debent: & ait Catech. hoc maxime faciendum est.

Quomodo probatur à Christo instituta? Resp. ex scriptura, ex traditione, ex Patribus, ex Conciliis. *N. 40. 43.*

Ex quibus locis sacre scripture colligitur confessio-nem fuisse à Christo institutam? Resp. ait Conc. Tr. & Catech. ex illis locis, ubi Christus instituit sacramentum Pœnitentiæ.

Quæ sunt ista loca? Resp. Cat. adducit tria: Primus, & *Num. 40.* principalissimus, & Conc. T. adductus, Ioan. 20. vbi (Christus dixit, Accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis, &c. Secundus est Ioan. 11. vbi Christus mandat Apostolis, ut Lazarum resuscitatum à vinculis solvant, ibi enim S. Aug. interpretator de pœnitentiæ tradita Apostolis solvendi à peccatis, quæ per illum actum significatur. Tertius locus est Luca 17. vbi Dominus præcepit leprosis, ut sacerdotibus se ostenderent. Ex veteri etiam Testamento Cat. ait, varia illa sacrificiorum genera, quæ ad expianda vitæ generis peccata à sacerdotibus fiebant, sine dubio videat

DOCTRINA SACRI CONCILII Trid. & Catech. Rom.

DE SACRAMENTO POENITENTIAE.

De necessitate hujus Sacramenti, & de doctrina illius.

Ex C. T.
Sess. 14. c. 1.
D. Th. 2. 2.
q. 1. art. 7.

DOCTRINA Sacramenti Poenitentiae estne
necessaria? Resp. Est.

Quare? R. quia quilibet fidelis statim ac peccat
venit ad usum rationis, tenetur sub pena peccati
mortalis habere cognitionem hujus Sa-

cramenti.

Cur hoc? Resp. quia quilibet tenetur expressè scire illa
media, sine quibus salutem suam consequi non potest.

Sess. 14. c. 1.

Poenitentia estne medium omnino necessarium ad salu-
tem? Resp. his, qui post Baptismum commiserunt peccatum
mortale, Poenitentia, aut conc. Trid. est medium
omnino necessarium ad salutem.

Num. 1.

Debentne parochi magnà diligentiam hanc doctrinam
explicare? Resp. debent maximà.

C. T. Sess. 6.

Quare hoc? Resp. primò, quia Sacramentum est maxi-
mè necessarium, & illius effectus, qui est remissio peccatorum,
maximus est: secundò quia usus hujus Sacramenti de-
bet esse frequens, sicut enim sæpè animæ vulnere peccati
feriuntur, ita sæpè vti medicina ad restituendam sanitatem
necesse est.

De significatione, & multiplici acceptione hujus nominis

Poenitentia, & usque diffinitione.

Num. 1.

Hoc nomen Poenitentia, accipiturne multis modis?
Resp. ita est.

Quot modis? Resp. primò accipitur pro satisfactione, seu

pro corporis afflictione, vt jejunio, & similibus: secundò
accipiunt pro displicentia alicuius rei, quæ antea place-
bat.

Quomodo nunc accipitur Poenitentia? Resp. secundo *ibidem*.
modo.

Quid significat hoc nomen Poenitentia? Resp. displicen-
tiam eius, quod antea placebat.

Poenitentia hæc accipitur adhuc pluribus modis: Resp. Num. 2.
accipitur tribus modis: primus est cum dicta displicentia 3. & 4.
est de aliqua re, absque eo, quod quis cogitet an sit pecca-
tum: veluti si quem poeniteat, quod non vendiderit tritici-
cum in tempore præterite annonæ; & hæc dicitur sæculi
tristitia, & non est virtus, sed vitium: secundò accipitur
Poenitentia pro tristitia de peccato commisso, quod antea
placebat; sed hæc tristitia non Dei, sed sui ipsius causa ha-
betur, veluti si quis doleat de homicidio perpetrato, ob
quod ad mortem damnatus sit, dolorque potius poenam,
quam peccatum respiciat: & hæc quoque poenitentia prop-
riè virtus non est: tertio accipitur pro dolore interno, vel
externo peccati admissi, quod antea placebat, ita vt talis do-
lor vnius Dei causâ susceptus sit, & hæc poenitentia est
virtus, & de hac modò dicendum est.

Quid est poenitentia, & effectus illius? Resp. Poenitentia
est quædam commutatio voluntatis facta in contrarium
respectu eiusdem rei, ita vt quod antea placebat, incipiat
displicere. Effectus poenitentia est commutatio non volun-
tatis, sed rei voluntæ: poenitentia enim efficax, & cum effe-
ctu, ita commutat rem, sicut voluntas mutata fuit.

Quid est commutare rem? Resp. est facere, vt illud non
sit, quod antea erat, veluti facere vt non sit peccatum
quod antea erat.

De qua poenitentia modò agendum? Resp. de poenitentia
tertio modo accepta, quæ virtus est.

De Poenitentia vt est virtus, & vt est
Sacramentum.

Poenitentia de peccato admissio, propter Deum suscepta, Rom. 4.
estne semper Sacramentum? Resp. non semper est Sa-
cramentum, sed aliquando est solummodò virtus.

Quomodo distinguuntur Poenitentia vt virtus, & vt Sa-
cramentum? Resp. potissimum hac ratione, quia poenitentia
vt est virtus, perficitur in corde, & dicitur Poenitentia in-

se sunt; sic intelligimus neminem in cælum admitti, nisi fores à sacerdotibus, quorum fidei claves Dominus tradidit, aperiantur. Aliter enim nullus clavus elavium vñus in Ecclesia esse videretur, ac frustra is, cui clavium potestas data est, quæpiam à cæli aditu prohibebit, si tamen alia via introitus patere queat.

Ibidem.

Ilia ratio est evidens? Respond. ita est; quia & sancti Aug. & Amb. talem illam existimant, & res ipsa manifestè apparet. Frustra enim, ait Philosophus, est illud quod non conficitur suam suam. Cùm ergo finis clavus sit perillam restringere aditum alicuius loci, si alia via, quàm per ostium aditus pater, frustra erit clavus, quia impeditus ne intrer per ostium, intrabit aliunde: quod non esset restringere aditum loci illius.

Ses. 14. c. 5.
Ses. 14. c. 8.
D. Tb. 1. 2.
g. 89. ar. 6.
Num. 45.

Quibus incumbit de iure divino hæc necessitas confitendi? Resp. ait Conc. Tr. omnibus post Baptisimum lapsis, id est, qui peccatum mortale perpetraverunt.

Pueri quando tenentur confiteri? Resp. ex Conc. Later. & Tr. cùm ad annos discretionis pervenerint.

Quare hoc? Resp. quia ante hoc tempus non possunt committere peccatum, neque veniale, neque mortale.

Quomodo cognoscitur an puer habeat vñum rationis? Resp. ait Catech. inspicendo an sciat discernere inter bonum, & malum, & an in eius mentem dolus cadere possit, ut dictum est.

N. 45. 46.

Estne determinatum tempus, in quo habenti vñum rationis necessarium sit confiteri? Resp. est: sed aliud determinatum ab Ecclesia; aliud à lege naturali.

Num. 45.

Quod determinatur ab Ecclesia? Resp. ut quotannis quilibet fidelis confiteatur.

Num. 46.

Quod à lege naturali? Respond. Primò, quoties mortis periculum imminet: tunc enim lex naturæ præcipit, ut homo nihil omitat, quod ad salutem suam necessarium sit: & idèd si haberet peccatum mortale, teneretur confiteri, si posset; si non posset, facere actum contritionis cum voto confessionis. Secundo cum Sacramenta, vel suscipienda, vel administranda sunt: Lex enim naturalis docet res ad se sacras cum macula peccati mortalis tractandas non esse. Tertio sic à Catech. exprimitur. Atque idem omnino servare oportet, cum vereretur, ne nos alicuius culpæ, quam admisserimus, oblivio capiat. Neque enim

Ibidem.

peccata confiteri possumus quæ non meminimus, neque peccatorum veniam à Domino impetrare, nisi ea Penitentia sacramentum per confessionem delect.

De integritate confessionis, eiusque necessitate.

Num. 8.

Integritas confessionis est necessaria de iure divino? Resp. Conc. Trid. ita esse de fide determinavit.

Quænam ad integritatem confessionis requiruntur? Resp. Conc. Trid. determinat de fide tria requiri.

Primum est ut penitens confiteatur omnia peccata mortalia, non tantùm in genere, sed etiam in specie. Secundum est, ut confiteatur omnes circumstantias peccatorum mutantis speciem. Tertium, ut confiteatur numerum peccatorum, & circumstantiarum cuiuslibet speciei, quæ mortalia sunt. Et ista esse necessaria ad integritatem confessionis de iure divino, asserit Conc. Trid. à quo etiam asseritur examen debere præcedere confessionem, & de hac integritate confessionis populi sunt edocendi, quia multi circa numerum errant, existimantes non teneri ad confitendum numerum peccatorum: multi etiam examen omittunt.

Ses. 14. c. 9.
& can. 7.
Ses. 14. c. 7.

Est necesse confiteri peccata cordis? Resp. ita est, & Conc. Tr. determinavit de fide.

Ses. 14. c. 7.
Ses. 14. c. 5.

Est necesse confiteri venialia? Resp. de illis Conc. Tr. ita ait: Venialia, quibus à gratia Dei non excludimur, & in quæ frequentius labimur, quamquam rectè, & vtiliter, citraque omnem præsumptionem in confessione dicantur, quod piorum hominum usus demonstrat; taceri tamen citra culpam, multique aliis remediis expiari possunt.

Quare ista omnia ad integritatem confessionis requiruntur? Resp. ratione iam dicta: nempe quia iudex plene debet cognoscere causam rei, ut de illa sententiam iustam ferat, & penam debitam imponat: ac causa peccatoris non plene cognoscitur, nisi omnia peccata mortalia, etiam cordis, cum circumstantiis, quæ propriam peccati rationem habent, & cum numero manifestè reddantur. Diversum enim iudicium faciendum est de eo, qui dixit verbum iniuriosum in Deum, quàm qui in hominem; & de eo, qui semel in anno blasphemavit, ac de illo, qui centies in mente hoc fecit.

Ibidem.

C. R. n. 44. Quomodo probatur ista ad integritatem confessionis requiri? Resp. Primò ex facta scriptura, sicuti dictum est Secundo ex perpetua Ecclesie traditione: Tertio ex testimonio Sanctorum Patrum, Ambrosii, Hieronymi, Cypriani, ac omnium Ecclesie Doctorum: Quarto ita à facta Trid. Synodo est de fide determinatum.

Num. 49. Si quis scienter aliquid peccatum, vel circumstantiam mortiferam omittat, vel numerum illorum dedita opera terreat, eritne bona, & valida confessio? Resp. neque erit bona, neque valida, sed penitens in ipsa Confessione committit novum peccatum mortale sacrilegii, & tenebitur reiterare illam, & in secunda consistere de sacrilegio in priori commisso.

Ref. 4. c. 5. Si quis per oblivionem aliquid peccatum mortale taceat, eritne bona, & valida Confessio? Resp. de hoc Conc. Trid. ita ait: constat enim nihil aliud in Ecclesia à penitentibus exigi, quam ut postquam quisque diligentius se discussit, & conscientie suae sinus omnes, & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum & Deum suum mortaliter offendisse meminerit, reliqua autem peccata, quae diligenter cogitanti non occurrunt, in universum eadem confessione inclusa esse intelliguntur, pro quibus fideliter cum Propheta dicimus: *Ab oculis meis munda me Domine.* Ex quo apparet bonam esse, & validam talem confessionem, si examen diligens illam praecesserit.

Num. 50. Quid si non praecessit examen, vel negligenter factum sit? Resp. ait Catech. Si penitens in examine faciendo ita negligens fuit, ut quaedam ratione videri possit, ne quidem voluisse peccatorum recordari, omnino Confessione iterata opus erit: Si vero negligentia non fuit adeo gravis, & penitens vetè in animo habebat omnia peccata confiteri, non erit opus iterare confessionem, sed satis erit alio tempore confiteri sacerdoti illa peccata, quae oblitus est.

De circumstantiis peccatorum, quae debent in confessione recitari. Num. 9.

Quot sunt circumstantiae peccatorum? Resp. septem. *Quis, Quid, Vbi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando.*

Quae dicuntur circumstantiae? Resp. quia sunt veluti

ti vestes, & accidentia, quae circumstant actus, & operationes hominum.

Quomodo differunt inter se? Resp. prima, *Quis*, explicat personam, quae peccat, vel aliquid facit. Secunda, *Quid*, dicit rem, vel qualitatem rei, quae in operatione efficitur: veluti an res furtiva sublata, furtivè facta. Tertia, *Vbi*, designat locum actionis. Quarta, *Quibus auxiliis*, indicat auxilia, & media, quibus facta est aliqua actio. Quinta, *Cur*, manifestat finem actionis. Sexta, *Quomodo*, declarat modum, quo actio producta est. Septima, *Quando*, determinat tempus alicujus operationis.

Operationes hominum variantur quoad peccatum Ex C. T. per has circumstantias? Resp. ita est. § ff. 14. c. 5.

Qua ratione? Resp. aliquando istae circumstantiae non faciunt actionem meliorem, vel priorem, & tunc dicuntur indifferentes, veluti scribere in nocte, vel in die. Aliquando faciunt ut actio aliqua, quae esset majus peccatum, fiat minus peccatum, & tunc dicitur circumstantia allevians. Aliquando faciunt ut actio, quae non esset peccatum, vel leve, fiat peccatum, vel gravior: & tunc dicitur aggravans. Aliquando faciunt, ut quod erat grave peccatum una ratione, fiat peccatum grave alia ratione: & tunc dicitur propriè circumstantia mutans speciem.

Quae circumstantiae sunt in confessione aperienda? *Num. 48.* Respond. ait Catech. primò illae, quae valde minuunt gravitatem peccati, ita ut per ipsas, quod esset mortale, fiat veniale: veluti si quis ob justam sui dejectionem percussit inimicum, vel in extrema necessitate alienum accipiat: & ista est circumstantia allevians in infinitum. Secundo illae quae augent in infinitum, id est faciunt, ut quod non esset mortale, fiat mortale, veluti elemosyna facta ad finem fornicandi. Tertio illae quae mutant speciem, id est faciunt, ut quod esset peccatum unius speciei, fiat peccatum alterius speciei, veluti peccare cum muliere est fornicatio: si autem sit cum conjugata, per hanc circumstantiam efficitur adulterium. Illae igitur in confessione dicendae sunt.

Quot modis actus, qui non esset mortale peccatum, per circumstantiam aggravantem in infinitum potest fieri mortale? Respond. primò ratione finis, ut elemosyna ad si-

nem fornicandi: Secundò ratione conscientie erronee dicantis esse mortale, cum non sit, & illi credatur: tertio ratione contemptus, veluti si ex contemptu fiat contra præceptum superioris, quod ad mortale ex se non obliget: transgressio enim talis præcepti, quæ sine contemptu non esset mortalis, per contemptum mortalis fit.

Quartò ratione cuiusque circumstantiæ, quæ repugnet præcepto obliganti ad mortale, veluti manducare carnem non est peccatum, sed in die Veneris est: contrahere matrimonium non est peccatum, sed habenti votum castitatis, est peccatum mortale.

Quomodo actus, qui esset peccatum mortale, potest fieri non mortale? Resp. primò ex parvitate materie, vt furari quadrantem: secundò ex ignorantia iusta, vt tenere alienum quod legitime creditur esse suum: tertio ex imperfectione iudicii, vt in infante, vel amente, vel semidorimente: quartò ex imperfectione consensus, vt cogitatio fornicandi reluctante ratione: quinto ex iusta causa, quæ à peccato excuset, veluti impotentia ieiunandi, extrema necessitas in accipiendo alienum, iusta defensio sui in percutiente offendente.

Num. 45. Circumstantia aggravans notabiliter debet exprimi? Resp. ait Catech. debet, vt in furto, si de re magna sit: hoc enim variat iudicium Confessoris: si non magnopere auget, potest omiti.

Ses. 14. c. 4. Conc. Tr. quid propriè intelligit per circumstantias mutantes speciem? Resp. intelligit, vt ex eius verbis patet, omne illud, quod mutat naturam peccati, ita vt ex illius cognitione iudicium Confessoris possit variari, vel quoad absolutionem dandam, vel quoad satisfactionem imponendam; & idèd excommunicatio, Casuum reservatio, Occasio proxima peccati, Obligatio restituendi, Circumstantiæ aggravantes, vel alleviantes in infinitum, dicuntur circumstantiæ mutantes speciem peccati, quia ita variant naturam operationis, vt ex ipsarum cognitione iudicium Confessoris diversa ratione faciendum sit.

De conditionibus confessionis, & de illius frequentia.

Num. 10.

Ses. 14. c. 6. C. R. n. 51. Quæ sunt conditiones principales confessionis? Resp. præter illam quæ dicta est, quod debet esse integra,

Concil. Trid. addit tres conditiones, nempe quod debeat esse aperta, secreta, & verecunda. Et Catech. ait, quod debet esse simplex & prudens.

Quare verecunda? Resp. quia debet esse accusatoria: Num. 52. peccata etiam incontinentiam cum verecundia dici debent.

Quomodo aperta? Resp. ait Catech. vt certa pro certis, Num. 51. dubia pro dubiis explicentur.

Quomodo simplex? Resp. ait Cat. non artificiosè composita, quod à nonnullis fit, qui potius vitæ suæ rationem exponere quàm peccata confiteri videntur.

Qua ratione prudens? Resp. primò, vt ubi opus est, verecundia, & modestia addit: secundò vt non nimis multis verbis, sed brevi oratione, quæ ad cuiusque peccati naturam & rationem pertinent aperiantur.

Quomodo secreta? Resp. Catech. ait, tum consenti, tum sacerdoti maximè laborandum est, vt eorum sermo in Confessione secretò habeatur. Quare fit, vt nemini omnino, neque per nuncium, neque per literas, quoniam ea ratione nihil iam occultè agi potest, peccata confitei liceat.

Doctores tractant de his conditionibus? Resp. ita est, & gratia memoriæ ad quinque literas hac voce, I V D A S expressas, reducunt: ita vt I, significet integra: V, Verecunda: D, Discreta, seu prudens: A, Accusans: S, Secreta, ac non simplex.

De frequentia confessionis quid dicit Catech. Resp. ita ait: Sed nulla res fidelibus ad eam curæ esse debet, quam vt frequentè peccatorum confessione animam studeant expiare. Etenim cum aliquis mortifero secrete virgetur, nihil ei magis salutare esse potest ob multa, quæ impendent vitæ pericula, quam statim peccata sua confiteri. Nam vt sibi quisque diuturnum vitæ spatium polliceri queat, turpe profectò est, cum in eluendis corporis, aut vestium sordibus tam diligentes simus, non eadem saltem diligentia curare, ne animæ splendor turpissimis peccati maculis obsoleat.

De ministro, clavibus, iurisdictione, & absolutione.

Cap. V.

Quid debet considerari de ministro Pœnitentiæ? Resp. pondemus, potissimum tria. Primum est de officio

confessarii: Secundum de operationibus ad eius officium pertinentibus: tertium de qualitatibus quæ in illo requiruntur.

*Ses. 14. c. 10
Num. 53.
Ibidem.*

Quis est minister sacramenti Pœnitentiæ? Resp. est de fide esse solummodo sacerdotem.

Quod est officium confessarii? Resp. duplex, nempe iudicis, & medici. C. T. sess. 14. can. 9.

Quare iudicis? Resp. quia ipse est iudex peccatorum cum potestate per sententiam ligandi, vel solvendi.

Quare medici? Resp. quia ad illum spectat dare remedia peccatori, per quæ à peccato sanetur, sanatus ab illo præservetur.

De auxiliis à confessario faciendis.

Num. 2.

Qui sunt actus qui à Confessario faciendi sunt? Resp. principales sunt quinque. Primus est examinare, & iudicare. Secundus præparare, vel disponere ad absolutionem. Tertius absolvere. Quartus ligare, vel obligare. Quintus dare remedia ut peccatum vitetur.

*Ex C. T.
Ses. 14. c. 5.
Et ex C. R.
Num. 57.*

Cur debet examinare? Resp. quia sicut iudex non potest cognoscere causam, & crimina rei, & medicus non potest intelligere infirmitatem ægroti, nisi illos examinando, ita de confessario omnino dicendum est: debet enim examinare peccata, & in examinatæ de illis iudicare.

Num. 59.

Quid debet examinare? Resp. tria: primum est, an pœnitens sit contritus vel sufficienter contritus: Secundum an fecerit integram confessionem: & si dubitat non fecisse, interrogare illum, ut faciat: Tertium ad quam pœnitentiam, vel remedia, vel alia ad satisfactionem pertinentia debeat obligari.

*Ex sess. 14.
can. 3.*

Quare ista debet examinare? Resp. quia ista tria sunt necessaria ad hoc, ut pœnitens sit capax materiæ absolutionis, & quia sine his status, & causa pœnitentis cognosci non potest.

Quare debet disponere pœnitentem? Resp. quia virtute elavimus pœnitens de atrito sit contritus: & ad medicum spectat disponere infirmum, ut fructuose medicinam suscipiat.

Ses. 14. c. 6.

Quis actus est absolutio? Resp. ait Conc. Trid. est ad instar actus judicialis, quo à sacerdote, vel à iudice sententia pronuntiatur, & can. 9. determinat de his absolu-

tionem sacerdotis esse actum iudicalem.

Remissio peccatorum estne effectus absolutionis? Resp. *Ses. 14. c. 3.* ait Conc. Trid. Remissio peccatorum præcipue est à forma, & absolutione sacerdotis: ideo effectus illius est.

Quando Pœnitens ante confessionem fecit actum contritionis, & per illum remissa fuerunt illi peccata, tunc remissio illorum peccatorum debet dici effectus absolutionis? Resp. debet dici, & verè ita est.

Quomodo potest esse, cum iam fuerit remissa sine absolutione? Respond. Primò ait Conc. Trid. contritio ut contritio, non remittit peccata, sed hoc facit, quia habet votum absolutionis: unde sic quod illa remissio sit effectus absolutionis in voto habita. Secundò quando per contritionem remissa sunt peccata quoad culpam, adveniente Sacramentali absolutione, remittitur etiam pars pœnæ temporalis: unde verè, & realiter fit remissio quoad partem pœnæ. Tertio quantum ex parte Sacramenti verè, & realiter fit remissio, quæ sententiâ absolutio verè, & realiter datur: potest autem hoc multis exemplis declarari: sicut enim si duo ore tenus inter se faciant contractum, & post decem dies publico instrumento illum efficiant, verè in actu instrumenti dicitur contractus factus, licet antea conclusus fuerit, qui tunc privatim, nunc publice factum est. Sicut enim si debitor mercatori debitam pecuniam solvat, & post decem dies de libro deleatur obligatio, & fiat confessio per scripturam, verè tunc liberatur à debito, licet antea solverit illud: ita de absolutione dicendum est, cum enim per contritionem peccatum remissum est, illa remissio (ut sic dicam) quasi privata est, & fuit facta sub tali conditione ut publica absolutione confirmaretur: unde verè & realiter in absolutione remissio fit etiam peccati quod ante contritionem fuit delictum. Ideo Conc. ait hanc remissionem adscribi contritioni per votum confessionis inclusum in illa.

*C. R. n. 16.
C. 17.
Ses. 14. c. 4.
C. R. n. 15.*

Sacerdos quid debet facere circa obligationem? Resp. *Ses. 14. c. 4.* primò debet obligare pœnitentem ad aliquam pœnitentiam pro peccatis luendam: secundò debet obligare illum ad satisfactionem, vel restitutionem, si teneatur: tertio ut reconcilietur cum inimico, si habeatur tamen ratio, qua tenetur.

tur: quæto ad vitandas occasiones proximas peccatorum: quomodo debet proponere remedia, quibus possit præservari ne redeat ad peccata.

De conditionibus in confessorio requisitis, & de clavibus. Num. 3.

S. ff. 14. e. 5. C. R. n. 15. 3. p. 9. 17. art. 1. & 6. **Q**uot conditiones, vel qualitates requiruntur confessorio? Resp. quinque præcipuè, prima est potestas, secunda scientia, tertia bonitas, quarta prudentia, quinta singillum, & Catech. de singulis agit.

Thid. D. T. 3. p. 9. 17. art. 3. sup. Ibidem. 3. p. 9. 17. art. 3. sup. **Q**uæ potestas requiritur in confessorio? Resp. duplex, nempe ordinis, & iurisdictionis.

Thid. D. T. 3. p. 9. 17. art. 3. sup. Ibidem. 3. p. 9. 17. art. 3. sup. **Q**uid est potestas ordinis? Resp. est illa, quæ clavis applicatur, claves enim in ordine dantur.

Thid. D. T. 3. p. 9. 17. art. 3. sup. Ibidem. 3. p. 9. 17. art. 3. sup. **Q**uot sunt claves? Resp. duæ, scientiæ, & potestatis.

Thid. D. T. 3. p. 9. 17. art. 3. sup. Ibidem. 3. p. 9. 17. art. 3. sup. **Q**uid est clavis scientiæ? Resp. est facultas utendi scientiâ ad examinandum penitentem.

Thid. D. T. 3. p. 9. 17. art. 3. sup. Ibidem. 3. p. 9. 17. art. 3. sup. **D**ifferuntne scientia, & clavis scientiæ? Resp. differunt, ita ut, una possit esse sine alia.

Thid. D. T. 3. p. 9. 17. art. 3. sup. Ibidem. 3. p. 9. 17. art. 3. sup. **Q**uæ ratione? Resp. Laicus doctus habebit scientiam, sed non clavam scientiæ, quia non potest examinare aliquem, ut confessorius. Sacerdos indoctus habet potestatem examinandi, sed non habet scientiam illud faciendi. Ita iudex indoctus habet facultatem, non scientiam iudicandi: persona privata docta habebit scientiam, non potestatem.

D. T. Ibid. Ibidem. **A**d quem finem data est clavis scientiæ? Resp. ad examinandum penitentem, ut videatur an dignus absolutione sit.

Ibidem. **Q**uid est clavis potestatis? Resp. est facultas ligandi, & absolvendi.

Ibidem. **O**mnes, & soli sacerdotes habent utramque clavam? Resp. habent, quia istæ claves potestas ordinis sunt.

S. ff. 14. e. 5. C. R. n. 15. 3. p. 9. 17. art. 1. & 6. **O**mnes sacerdotes habent potestatem iurisdictionis? Resp. nequaquam.

S. ff. 14. e. 7. Ex C. libid. D. T. Ibid. Aug. libid. **Q**uamquam dicuntur habere hanc iurisdictionem? Respond. illi qui habent subditos sibi in foro conscientiæ, ita ut possint in illos exercere potestatem ordinis, seu clavium.

Ibidem. **Q**uomplex est iurisdictionis? Resp. C. Tr. alia ordinaria, alia subdelegata.

Ibidem. **Q**ui habent ordinariam? Resp. Papa in toto orbe: Episcopopus

scopus in sua diœcesi, Parochus in sua Parochia.

Qui habent subdelegatam? Resp. Regulares, & alii approbati, vel admissi ab Ordinario hinc aliquo titulo.

Iurisdictionis est necessaria ad hoc ut confessor possit absolvere? Resp. est necessaria, sive sit ordinaria, sive subdelegata, ita ut sine hac iurisdictione, ait Conc. data absolutio nulla, & invalida sit.

Quilibet sacerdos in articulo mortis absolvere potest? Resp. Conc. Trid. & Catech. dicunt ex antiqua Ecclesiæ consuetudine, posse ab omnibus peccatis, & censuris, etiam reservatis; quando, ait Catech. non adest proprius Sacerdos, & hoc ne defuncti ministri aliquis peccat.

De scientia Confessorij. Num. 4.

Quæ scientia requiritur in Confessorio? Respond. talis, ut sciat examinare, & iudicare, an penitens sit dignus vel indignus absolutione: an sit contritus, vel sufficienter contritus: an fecerit integram peccatorum confessionem, an sit paratus satisfacere Deo, & proximo: & quando ad hoc teneatur; hoc enim directè spectat ad examen ipsius.

Quæ ratione sciet an aliquis sit attritus, vel contritus? Respond. per cognitionem datam de attritione, & contritione.

Quid debet scire, ut cognoscat quando confessio integra sit? Respond. primò debere scire saltem omnes modos peccandi mortaliter contra singula præcepta, qui ordinarij sint, seu in quos magna pars hominum incidit: debet etiam cognoscere omnes circumstantias, quæ mutant speciem talium peccatorum, & deberet discernere qua ratione peccata cordis, & operis in numero multiplicentur. Hæc tria omninò debet scire ea ratione, qua de integritate confessionis dictum est.

Cur debet ista scire? Resp. quia aliter nesciet iudicare an confessio integra sit.

Quare tenetur scire omnes modos peccandi ordinarios contra singula præcepta? Resp. quia sine hac cognitione non poterit neque examinare conscientiam ad integram confessionem, neque iudicare an penitens omnia peccata confessus sit, quæ ad statum suum valeant pertinere.

Confessor debetne scire quæ peccata sint magis, & minus gravia? Resp. ait Catech. ita est, quia alias nesciret

Ses. 14. e. 7.

Ibidem. C. R. n. 56.

Num. 67. Ex D. T. 3. P. 9. 17. art. 3. sup.

Sup. cap. 3.

Ex C. T. Ses. 14. e. 3. & e. 7. C. R. n. 57.

Ex C. T.

Ex C. R. Num. 17.

Ibidem.

judicare cum major pena, & satisfactio imponenda sit.

Teneat scire in quanam genera peccatorum homines cuiuscumque status, qui sibi subditi sunt, incidere solent. Resp. ait Car. ita est: aliter enim nesciret examinare, vel judicare de conscientia cuiusque, quod attinet ad integritatem confessionis.

Debet scire, qui casus sint reservati, vel habeant anexam obligationem restituendi, vel excommunicationem? Resp. debet, quia ista sunt circumstantiae, quae speciem mutant.

De bonitate, & prudentia confessarii, & de sigillo.

Num. 5.

Bonitas in confessio est de necessitate sacramenti. Resp. non, quia Conc. Tr. determinavit de fide, Sacerdotes, qui in peccato mortali sunt, potestatem ligandi, & solvendi habere; est tamen de necessitate praecepti quia Sacerdos positus in peccato mortali absolvens, novum committit peccatum mortale.

Confessor aliquo casu potest revelare aliquid peccatum in confessione auditum? Resp. nunquam, sed gravissima poena revelanti posita est.

Quae prudentia requiritur in confessario? Resp. ait Car. triplex prudentia praecipue requiritur.

Primo quoad contritionem, ut observet, an poenitens sit contritus, & si sit, hortari ut Deo pro tanto beneficio maximas gratias agat, & ab illo instantem manus perseveranter petat. Si vero inspiciat contritum non esse, conabitur inducere illum ad magnum desiderium contritionis, & ad petendum illam a Deo: demum debet facere quod potest ut illum ad contritionem perducatur. Si etiam insperet poenitentem se excusare, vel defendere, vel minora facere sua peccata, veluti si dicat: Iratus fui, vel odio habui aliquem, sed causa fuit, quia ille mihi fecit talem offensam: ait Car. monere illum oportet quod tali excusatio est signum superbiae, & quod provenit ex ignorantia magnitudinis peccati, & ex defectu contritionis, & quod tali excusatione potius auget peccatum: videtur enim quasi dicere quod aliqua causa potest dari, ut liceat peccare contra Deum, quod impium est, debetque doceri, talia propter Deum patienter ferenda esse.

Num. 60.

Secundo requiritur prudentia quoad integritatem con-

fessionis: si quem enim viderit stulta verecundia impediri, ne peccata sua confiteatur, debet adjuvare, ut dicat, illud addens, communem esse hominum morbum, ut ex fragilitate sua peccata committant. Quod si aliquos repererit qui nesciant peccata confiteri, vel initium facere confessionis, & hoc quia ante confessionem examen conscientiae non fecerint, confessor debet illis declarare obligationem quam poenitens habet facienti ante confessionem examen conscientiae, ad hoc ut tali examine obtineat contritionem, & possint integre confiteri. Quod si viderit illos omnino imparatos, ait Car. humanissimis verbis à se dimittet, hortabiturque ut ad cogitanda peccata aliquod spatium sumant, ac deinde revertantur. Quod si forte affirmaverint, se in eam rem omne studium contulisse, & tinendum sit ne semel dimissi amplius non redeant, audiendi erunt, praesertim si emendandae vitae studium aliquod praeseferant, adducique possint, ut negligentiam suam accusent, quam se alio tempore diligent, & accurata meditatione compensaturus promittant. In quo tamen, ait, magna cautio adhibenda est: si enim audita confessione judicaverint, neque in enumerandis peccatis diligentiam, nec in detestandis dolore poenitendi omnino defuisse, absolvi poterit: si autem utrumque in eo desiderari animadvertit, author illi, & suavor erit, ut maiorem curam, quod antea dictum est, in excutienda conscientia adhibeat, hominemque ut blandissimè poterit tractatum, dimittet.

Ait etiam Car. debere publice, & privatim doceri, posse unumquemque iterum ad sacerdotem redire, si aliquid peccatum in priori confessionem confessum sit: nemo enim tanta memoria est qui possit omnino factorum, dictorum, & cogitationum meminisse.

Tertio requiritur prudentia quoad satisfactionem, & remedia peccatorum, ut scilicet confessor prudenter imponat poenitentias, quae sint salutaris, & gradui personae accommodatae: Adhibeat etiam illa remedia agriote, quae ad illius animam servandam, & in posterum contra morbum munitandam aptiora esse videntur.

Inter haec autem remedia, ait Carec. Confessor debet docere poenitentes, ut nullum patiantur esse diem in quo aliquid de Passionis Domini nostri mysteris non medi-

tentur: hocque tali ratione faciant, ut ad duo excitentur; unum est ad imitandum, alterum ad summè amandum Christum Dominum. Hæc enim meditatione, ait, assequentur, ut ab omnibus Dæmonis tentationibus in dies futiories esse sentiant. Neque enim, ait, ulla est alia causa, cur tam citò, vel leviter ab hoste impugnari, animo, & viribus succumbamus, quam quod ex caelestium rerum meditatione divini amoris ignem concipere non fludemus, quo mens recreari, atque erigi possit. Et hoc maxime notandum est, quia fideles valde egent de hoc admodum.

De satisfatione. Caput V. l.

Concil. Trid. & Catech. tractant de hæc parte penitentia: Resp. tractant, & Catech. est quali commentarium doctrinæ sacri Concilij: illam enim ampliat & declarat.

Quid tractatur à Catech. Resp. primò de nomine, & definitione, & differentia satisfationis, n. 63. 64. 65. Secundò tractatur de fine satisfationis, id est, de necessitate, utilitate, fructu, effectu, & vi satisfationis, num. 66. 67. 68. 69. 70. 71. Tertio de forma illius, num. 72. 73. 74. Quarto de materia satisfationis, num. 75. 76. Quintò de efficiente, seu satisfaciante, & penitentiam imponente, num. 77. 78. 79. 80.

Est servandus hic ordo? Resp. est, sed aliqua priùs de pœna, & culpa sunt declaranda.

De pœna, & culpa, & illarum remissione.

Num. 2.

Estne differentia inter pœnam, & culpam; illarumque remissionem? Resp. cù.

Quomodo differunt pœna, & culpa? Resp. earum differentia sic est declaranda: in peccato fit bellum capitale inter Deum & peccatorem: Deusque & peccator se mutuo feriunt, vel offendunt, jaciuntque quadam ratione contra se sagittas. Primò incipit peccator: ejus voluntas est veluti arcus: culpa est veluti tensio illius contra Deum: offensa Dei est veluti sagitta, quæ jacitur per culpam. Deus è contra respondet: Et arcus Dei est ejus, ut sic dicam, voluntas: illud quo tenditur iste arcus contra peccatorem, est divina justitia & ira: offensa verò peccatoris, seu vindicta, est ve-

luti sagitta, nempe est aliquid nocivum peccatoris, quod dicitur pœna. Voluntas ergo Dei offensi pugnat eum voluntate peccatoris offendenti. Iustitia Dei pugnat contra culpam illius, & pœna, seu offensa Dei pugnat contra peccato, seu offensa peccatoris. Voluntas hominis in se considerata non est mala, sed bona: Considerata veto quatenus extendit se ad offensam Dei, omninò est mala, & non bona; est enim injusta, iniqua, atque perversa. Offensa enim Dei summi benefactoris, & Creatoris, summè, & semper injusta est. Culpa verò non est aliud quàm injustitia, seu obliquitas, seu monstruosis voluntatis tendentis in offensam Dei. Ipsa etiam culpa præcisè considerata non est offensa, sed illud quo Deus offenditur: sicut arcus tensus non est offensa, sed illud quo fit offensa, neque tensio arcus est vulnus, sed illud quo quis vulneratur. Hinc fit quod peccatum, quatenus est offensa, non dicitur offensa voluntatis, sed Dei: quatenus verò est culpa, non dicitur culpa Dei, sed voluntatis. Culpa ergo est injustitia, & obliquitas voluntatis injustam Dei offensam volentis. Pœna verò propriè considerata, neque est volentis vindictam Dei, & offensam peccatoris, sed propriè, & præcisè est illa offensa peccatoris, quam destinat voluntas Dei ex justitia in illum, ad hoc ut sit vindicta, & compensatio offensæ illius, quæ in Deum effecta est. Atque illa culpa est à voluntate, & in voluntate peccatoris: pœna autem est à Deo, sed non in Deo. Est enim in voluntate peccatoris, & sæpè non solum est in voluntate, sed etiam contra voluntatem, ut in damnatis, & impenitentibus: aliquando verò cum voluntate, ut in penitentibus: hi enim voluntariè pœnam tenent, & accipiunt: ex his autem doctrina de satisfatione maxime dilucidatur.

Quid ex hæc doctrina colligi potest? Respond. differentia inter remissionem pœnæ, & remissionem culpæ.

Quomodo fit remissio culpæ? Resp. ad remissionem culpæ necessarium est, ut voluntatis obliquitas, & injustitia reducat ad suam rectitudinem, & justitiam, & hoc fit per contritionem ex parte homini, & per communicationem divinæ justitiæ ex parte Dei, ut ait Concil. Trid. sess. 6. c. 7. Hæc autem peccati remissio, & voluntatis renovatio obtinetur per meritum justitiæ Christi qui

pro nostra iniustitia satisfecit, cui debet uniri actus voluntatis peccatoris, quo doler de totali iniustitia, & quatenus potest destrui, & revocat illam; & ideo contritio, & meritum Christi, tum in Baptismo, tum in penitentia, requiruntur ad remissionem culpæ.

Quomodo fit remissio peccati? Resp. aliud est considerare infirmitatem alium remissionem peccati.

Quid est infirmitas peccati? Resp. est actualis illatio offensæ in peccatorem, ab ira, & iustitia Dei proveniens.

Quid est remissio peccati? Resp. est retractatio divinæ iustitiæ, & voluntatis, ut nolit debitam poenam infligere peccatori.

In damnatis, & impenitentibus sine remissio peccati? Respond. nequaquam; illis enim infligitur, non remittitur.

In penitentibus legitime sine remissio culpæ, & peccati? Resp. ita est.

Qua ratione fit remissio culpæ? Resp. per contritionem ex parte penitentis, & absolutionem ex parte Dei.

Quomodo per contritionem? Respond. quia in contritione voluntas facit actum contrarium, & destructivum peccati; peccatum enim est voluntas divinæ offensæ, seu averisio à Deo, & conversio ad creaturas; in contritione autem voluntas convertit se ad Deum, & averit se à creaturâ: odit etiam offensam Dei, & diligit Deum: ideo quantum est ex parte peccatoris destruitur culpa, & obliquitas voluntatis.

Seff. 6. c. 7. Quomodo remittitur culpa per absolutionem? Resp. primo, quia Deus sua iustitia restituit voluntatem. Secundo, quia non imputat peccatori præteritam impietatem voluntatis.

Seff. 14. c. 8. C. R. n. 63. Quomodo in penitentibus fit remissio peccati? Resp. per satisfactionem.

Quid est satisfactio? Resp. prout accipitur modo, est voluntaria solutio peccati debita, vel eius quod tali peccato æquivalens est, iuxta voluntatem illius, qui fuit offensus.

Num. 6. Remissio peccati sine in penitentibus alia ratione quam per satisfactionem? Resp. non fit.

Ex C. R. Num. 63. Per misericordiam Dei, nonne fit remissio peccati absque satisfactione? Resp. satisfactio alia est Christi, alia peccatoris: nunquam fit remissio peccati, nisi per satisfactionem

vel Christi, vel peccatoris. Quod si dicitur per misericordiam remitti poenam, misericordia debet intelligi sic, fieri misericordiam cum peccatore, quia satisfactio Christi applicatur illi. Sicut enim si iudex pro te debenti centum aureos solveret pecuniam, & liberaret à debito, faceret iustam misericordiam: ita est de remissione peccati, quæ fit penitenti in Baptismo, & Penitentia.

Quænam est poena debita peccato mortali? Resp. poena æterna.

Quomodo posset satisfieri huic peccati? Resp. Primo voluntarie sustentendo poenam æternam. Secundo, aliquid aliud patiendo, vel faciendo, quod arbitrio Dei æquipolleat poenæ.

Quid est hoc æquivalent arbitrio Dei? Respond. Passio Christi, per hanc enim Deus iudicat sibi magis satisfieri pro offensâ illata, quam si totus mundus patiatur poenas inferni.

Solus Christus satisfaciunt pro poena peccatoribus debita? Resp. aliquando, hoc facit solus, aliquando cum peccatore.

Quando facit hoc solus? Resp. in Baptismo, in quo absque ulla satisfactione peccatoris tota proorsus remittitur poena & culpa.

Quando satisfaciunt Christus cum peccatore? Resp. in Sacramento Penitentia, in quo Conc. Trid. determinat de fide remitti quidem culpam, & poenam æternam, non tamen semper remitti omnem poenam temporalem, sed penitentes teneri ad aliquam poenam, vel in hoc seculo, vel in Purgatorio ex solvendam. Quod est Christum ex maxima parte satisfacere: ex minori autem relinqui penitenti satisfactionem.

Cur Deus non remittat omnem poenam in penitentia, sicut in Baptismo. Num. 3.

Potesse assignari aliqua causa, cur Deus non remittat totam poenam in penitentia, sicut facit in Baptismo? Resp. potest, & Co. ac. Tr. & Cat. plures assignant.

Prima est, quia peccata post Baptismum commissa graviora sunt, ideo ait Conc. Divinæ iustitiæ ratio exigere videtur; ut aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante Baptismum per ignorantiam deliquerunt: aliter verò qui semel à peccati, & demonis servitute liberati, & accepto

Spiritus sancti dono, scientes templum Dei violare, & Spiritum sanctum contemnere non formidaverint.

C. Trid. & Cat. ibid. Secunda est, quia bono regimini mundi expediat, ut iteratae praxationes difficiliter remittantur, quam prima. Ideo Conc. ait, divinam clementiam decet, ne ita nobis absque ulla satisfactione peccata dimittantur, ut occasione accepta peccata leviora putantes, veluti injurij, & contumeliosi Spiritui sancto, in graviora labamur, thesaurizantes nobis iram in die ire: procul dubio enim magnopere à peccato revocant, & quasi fræno quodam cohercent hæc satisfactorie pœnæ, cautioreque & vigilantiores in postero penitentes efficiant.

Num. 67. & 68. Tertia ratio est Cat. qui ait per has satisfactiones Ecclesiam ædificari quoad mores: dum enim fideles vident peccata puniri, timent peccare: cum etiam vident aliquem penitentiam ductum pro peccatis pœnas sustinere, intelligunt malos mores esse corrigendos.

Ses. 14. c. 8. Ideo ad delendum scandalum peccati publici, ait dari penitentiam publicam, quæ etiam in occultis, quæ graviora essent, solita erat dari.

Ibidem. Quarta est utilitas penitentis ex eo, quod istæ satisfactiones tollant reliquias peccatorum, & illis medeantur; sunt autem istæ reliquie, inclinatio ad malum, & difficultas ad bonum: dicit ergo Conc. Trid. Medentur quoque peccatorum reliquie & vitiosus habitus malè vivendo comparatos, contrariis virtutum actionibus tollunt.

Ibidem. C. T. p. 69. Quinta causa est eadem penitentis utilitas, ut scilicet ab illo amoveantur pœnæ, quas ira Dei contra illum insignere possit. Ideo Conc. ait: Neque verò securior ulla via in Ecclesia Dei unquam existimata fuit ad amovendam imminentem à Domino pœnam, quam ut hæc penitentia opera homines cum vero animi dolore frequentent.

Sexta causa est, ut membra Christi per Baptismum illi jam unita conformentur cum capite suo: idè Conc. ait, Accedit ad hæc, quod dum satisfaciendo patimur pro peccatis, Christo Iesu, qui pro peccatis nostris satisfecit, ex quo omnis nostra sufficitia est, conformes efficiuntur, certissimam quoque inde artham habentes quod si compatiuntur, & glorificabimur, ut enim ait D. Bern. *De forme est sub spinoso capite membrum esse delicatum.*

De nomine, & diffinitione satisfactionis. Num. 4.

Quid est satisfacere? Resp. est facere satis, id est, facere Num. 53. quantum opus est, ut fiat, & idè satisfacere, est facere illud omne, quod obligatio requirit.

Quænam est definitio satisfactionis? Resp. Car. assert *Ibidem*, plures. Prima est hæc: *Satisfactio est rei debite integra solutio*, nam quod satis est, ei videtur nihil deesse. Et hæc definitio generalis est, & convenit omni aliquid facere, vel solvere debenti. Secunda definitio respicit in particulari illam satisfactionem, quæ datur illi qui aliquam iniuriam, vel offensam passus fuit, & talis est: *Satisfactio nihil aliud est, quàm iniuriæ alteri illatæ compensatio*. Cùm enim de gratiæ reconciliatione loquitur, ait Catech. idem satisfacere significat, quod alteri tantum præstare, quantum irato animo ad ulciscendam iniuriam satis esse possit. Et satisfactio hoc modo accepta à Doctoribus, accipitur ad declarandam eam compensationem, quæ homo pro peccatis commissis Deo aliquid solvit: Et hæc definitio videtur esse perfecta, quia exprimit quatuor causas. Formalis est iniuriæ, seu offensæ destructio, seu reconciliatio animi irati. Finalis est compensatio iniuriæ, id est, facere offenso rem tantumdem gratam, sicut offensa fuit illi molesta. Materialis est res illa, qua fit compensatio. Efficiens est ille, qui fecit essentiam, vel alius eius nomine, si ita offenso placet.

Tertia definitio est hæc: *Satisfacere est Deo debitum honorem pro offensa impendere*; & istam ducit cum priori. Compensatio enim divinæ iniuriæ fit tribuendo illi tantumdem honoris, quantum iniuriæ in illum collatum est; rectè enim iniuria compensatur honore. Et accipere pœnam ab aliquo offenso, est quidam honor qui exhibenti pœnam ab offenso habetur.

Quarta definitio est hæc: *Satisfacere est peccatorum ibidem. causam excidere, & eorum suggestioni aditum non indulgere*. Et hæc non est definitio, sed descriptio, quia non plene tangit naturam satisfactionis, sed duos præcipuos illius effectus proponit.

Quinta est: *Satisfactio est purgatio, quæ eluitur quid- ibidem. quid sordium propter peccati maculam in anima residit: atque à pœnis tempore definitis, quibus tenebamur,*

absolviatur. Et hæc definitio est perfecta, & à causa finali desumpta est.

De sine fructu, necessitate, utilitate, & effectu satisfactorii. Num. 5.

Sess. 14. c. 8.
C. R. n. 65.

Quis est effectus satisfactorii? Resp. ex quinta definitione colligitur, quod effectus satisfactorii sit duplex. Vnus est compensare injuriam Deo, vel proximo illatam: alter est tollere maculas vel reliquias peccati, seu malos habitus ab illo in anima relictos: & Conc. Trid. proponit utrumque effectum, sicut etiam Catech.

Ex sess. 14.
c. 2. & 3.
C. R. n. 63.
64. 65. 66.
Ibidem.

Quis est finis satisfactorii? Resp. finis est duplex, sicut effectus: unus est obtinere plenam poenæ remissionem, seu omnino Deum habere placatum: alter est animam mundatam, & immaculatam habere, *id est*, sine reliquiis, vel cicatricibus peccatorum.

Satisfactio habet vim obtinendi dictos fines, & producendi dictos effectus: Resp. ita ait Conc. & Cat.

Qui sunt fructus, & utilitates satisfactorii? Resp. innumerabiles, nempe illi qui proveniunt ex hoc quod quis hic habeat Deum omnino placatum, & propitium, & animam suam penitus immaculatam.

Sess. 14. c. 3.
can. 4.

Satisfactio est necessaria? Resp. ad consequendos fines dicta est necessaria, & est pars Sacramenti Poenitentiae, quæ necessarii ad illud requiritur.

De numero satisfactorii. Num. 6.

Ex C. T.
Sess. 14. c. 5.

Quænam est forma satisfactorii? Resp. juxta finem, & effectum in forma satisfactorii duplex ratio constituenda est: una quidem, quod sit Deo satisfactoria, alia quod sit animæ purgativa.

Quare hoc? Resp. quia forma debet esse talis rationis, ut finem obtinere, & effectum suum producere possit.

C. R. n. 64.
n. 63. 65.

Qua ratione erit Deo satisfactoria? Resp. si plene offensam, & injuriam Dei compenset.

Quid requiritur ad hanc plenam compensationem? Resp. justitia, *id est*, ut sit æqualitas inter injuriam, seu offensam, & rem illam, quæ Deo in compensationem exhibetur.

Quomodo erit hæc æqualitas? Resp. si res compensativa ita sit grata Deo, sicut molesta fuit offensam.

Sess. 14. c. 8.

Qua ratione satisfactio erit animæ purgativa? Resp.

ait C. T. primo ex hoc, quod sit hominis afflictiva; ex eo enim quod homo propter peccata commissa affligitur, purgatur, & à peccando coercetur. Secundo ex hoc quod actus satisfactorii sunt contrarii peccatis & habitibus illorum; malos enim habitus per actus contrarios tolli manifestum est.

Quænam conditiones requiruntur ad formam satisfactorii? Resp. quatuor. Prima est quod fiat animo satisfactorii Deo. Secunda quod talis satisfactio sit grata, & accepta Deo; si enim illam rejiciat, nihil valet, & ideo in gratia fieri debet. Tertia est, ait Conc. ut sit unita satisfactorii Christi, sine tali enim unione Deo gratia esse non potest. Quarta est, ut sit justa, & æquivalens injuriæ. *id est*, adeo grata sit Deo, sicut injuria molesta fuit. Hæc quatuor si adsint, satisfactio plena atque perfecta est.

De materia satisfactorii, & de triplici satisfactorio.
Num. 7.

Quotplex ex satisfactorio? Resp. triplex: prima est Christi, & hæc est perfectissima. Secunda est Sacramentalis, seu pars Sacramenti Poenitentiae; & est illa, quæ à Sacerdote imponitur poenitentia; & hæc virtute Sacramenti plurimum valet. Tertia est virtuosa, sed non Sacramentalis: & est illa, quam poenitentes sponte suscipiunt, & hæc valet, sed minus quam Sacramentalis.

Quodam opus Christi fuit satisfactorium? Resp. omnia opera fuere satisfactoria, sed passio quam maxime.

Passio Christi habuit omnes conditiones ad formam satisfactorii pertinentes? Resp. habet, quia fuit gratissima Deo, & in summo rigore iustitiæ plene compensat injuriam Dei; plus enim passio Christi grata fuit Deo, quam omnia hominum peccata molesta fuerint illi.

Opera hominum possuntne satisfacere Deo? Respon. hoc ait Conc. Neque verò ita nostra est satisfactio cum pro peccatis nostri exsoluimus, ut non sit per Christum Iesum. Nam qui ex nobis tanquam ex nobis nihil possumus, eo cooperante, qui nos confortat, omnia possumus: ita non habet homo unde gloriatur, sed omnis gloriatio nostra in Christo est, in quo vivimus, in quo meremur, in quo satisfacimus, facientes fructus dignos poenitentiae, qui ex illo

Ex C. T.
Sess. 14. c. 8.
C. R. n. 63.

Sess. 4. c. 9.
& can. 13.
C. R. n. 64.

Num. 64.
Ibidem.

Sess. 14. c. 8.

vim habent, ab illo offeruntur Patri, & per illum acceptantur à Patre.

N. 77. 78.
Sess. 14.
can. 8. 9.

Quid requiritur ad hoc, ut aliquod opus possit esse apta materia satisfactionis? Resp. Primò omni actio virtuosa ait Conc. & Carech. virtute passionis Christi habere potest vim tam merendi, tum satisfaciendi. Secundò omne opus hominis afflictivum, quod alia ratione non sit malum, potest esse materia satisfactionis, si penitens afflictionem illam in penam, & vindictam, & purgationem peccati patiatur.

Passio Christi habuit has conditiones? Resp. quàm maxime; quia fuit opus summè virtuosum, & summè afflictivum, ut patet inveniunt obedientiam, charitatem, humilitatem, &c. necnon pœnas in corpore Christi.

Quæ opera hominis dicuntur satisfactoria? Resp. ait Car. tria præcipuè. oratio, ieiunium, elemosyna: & ad hæc omnes satisfactiones reducuntur.

Quare hæc tria continent omne opus satisfactorium? Resp. ait Car. triplici de causa.

Num. 71.

Prima est, quia hæc tria continent omnes actus virtutum, qui possunt fieri ab homine: omnes enim actus virtutum, pertinent ad animam, & isti per orationem significantur: vel ad corpus, & ieiunium illos comprehendit: vel sunt circa bona externa, famam, & fortunas, & isti in elemosyna continentur. Hinc fit quod oratio est animæ afflictiva propter laborem quem sustinet lavando se in Deum, & abdicando se à terrenis. Ieiunium est corporis afflictivum. Elemosyna verò famæ, & fortunæ; per illam enim ista diminuantur: ideo oratio purgat reliquias peccatorum in anima, ieiunium in corpore. Elemosyna idem facit in bonis famæ, & fortunæ.

Num. 75.

Secunda ratio est, quia tria sunt genera peccatorum, concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, & superbia vitæ: Primum respicit Luxuriam. Secundum Avaritiam. Tertium Superbiam. Primum Carnem: Secundum Mundam: Tertium Diabolum: oratio dat medicinam superbiæ contra dæmonem: ieiunium medetur luxuriæ contra carnem: Elemosyna avaritiæ contra mundum.

Num. 65.

Tertia est, quia peccata tres personas offendunt. Primò Deum: Secundò proximum: Tertio nos ipsos, &

oratione Deum placamus; proximo elemosyna satisfacimus: nos ipsos verò jejuniis castigamus.

Flagella, ærumnæ, calamitates, penuriæ, pauperates, pestilentie, infirmitates, tempestates, injuriæ ab illis accipiuntur, & alia multa adversa possunt esse opera satisfactoria, cum hominis afflictiva sint: Resp. possunt esse, si patienter, & tanquam pœna peccati ferantur: sed si invitus quis illa patiat, non satisfaciunt: & ita docent Conc. Trid. & Carech.

Sess. 14. c. 9.
Ep. cap. 3.
C. R. n. 76.

De causa efficiente satisfactionis.

Num. 8.

Causa efficiens satisfactionis quænam est? Resp. Causa hæc principalis est Christus: Secundaria est ipse homo.

Quomodo Christus est causa efficiens? Resp. quia ipse Ex sess. 14. in sua passione satisfecit pro peccatis omnium: & ipse can. 8. adjuvat nostras satisfactiones, ut ait Conc. dando illis Sess. 14. c. 6. vim satisfactivam, & offerendo illas Patri: ita ut per ipsum acceptentur à Patre.

Qua ratione homo est efficiens satisfactionis? Resp. quia *Ibidem*. facit opera satisfactoria, & illa unit passioni Christi, ut Patri C. R. n. 65. accepta sint.

Confessor potest imponere satisfactionem penitenti? Sess. 14. c. 15. Resp. potest, & hæc est sacramentalis, & valde utilis.

Penitens potest sponte accipere, & imponere sibi satisfactionem? Resp. Conc. & Car. dicunt, posse.

Vnus potest satisfacere pro peccatis alterius? Resp. potest, dummodo sit in gratia. Num. 7.

Quare hoc? Resp. ait Car. quia fideles sunt invicem membra, & unum membrum potest operari pro alio.

Satisfactio, quæ fit pro alio, purgat animam à reliquiis peccati illius, pro quo satisficit? Resp. ait Carech. obtinet remissionem pœnæ alteri, non tamen animæ purgationem. Num. 78.

Confessor debet imponere penitenti, ut satisfaciatur etiam proximo, si quid illum offendit, vel in anima, vel in corpore, vel fortunis? Resp. ita est, & si nolis, ait Car. non est absolvendus.

Quod si sæpius confessoribus promiserunt satisfacere, & *Ibidem*. non fecerunt, quid faciendum? Resp. ait Car. omnino cogendi sunt, ut satisfaciatur, si possunt. Num. 76.

Qua ratione Confessarii penitentias imponant.

Num. 9.

Sacerdos in imponenda satisfactione . & penitentia potestine facere quod sibi placet ? Resp. nequaquam , sed Conc. Tr. & Cat. dicunt, debere iniungi secundum iustitiam pietatem atque prudentiam.

Confessor , ut recte iungat penitentias, quid debet considerare ? Resp. Conc. Trid. dicit tria debere considerare : Primum , quod sint convenientes : Secundum , salutares : Tertium , iustæ ; & ait iustas qualitates debere attendi, tum ex qualitate criminum, tum ex penitentium facultate.

Ibidem. Quæ penitentia dicitur conveniens ? Resp. primò illa, quæ est conformis delicto , & gravitati : Secundò , quæ est accommodata statui , qualitati & possibilitati penitentis, qualis non est elemosyna pauperi , vel ieiunium infirmo : Tertio , quod respiciat consuetudinem , & habitum peccandi , ita ut non solum puniat culpam præteritam , & illius reliquias tollat, sed etiam sit remedium, & præservativum in futurum.

Ibidem. Quæ dicitur iusta ? Resp. illa quæ datur juxta qualitatem & gravitatem criminis.

Ex *ses. 14. can. 8.* Quoniam erit salutaris ? Resp. Primò oportet credere quod penitens illam se futurus : penitentia enim imposita, & non facta, non salus, sed mors animæ est. Secundò erit salutaris si hominem coëctet ad peccatum , & illum in odium peccati inducat.

Ses. 14. c. 8. Quid dicit Conc. Trid. circa has penitentias iniungendas ? Resp. ita ait. Debent ergo Sacerdotes Domini , quantum Spiritus, & prudentiam suggererit, pro qualibet crimine , & penitentium facultate salutaris & convenientes satisfactiones iniungere : ne si forte peccatis convivant & indulgentiis cum penitentibus agant , levissima quædam opera pro gravissimis delictis iniungendo , alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis, ut satisfactio , quam imponunt , non sit tantum ad novæ vitæ custodiam , & infirmitatis medicamentum , sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam & castigationem. Nam claves Sacerdotum non ad solvendum duntaxat , sed & ad ligandum concessas etiam antiqui Patres & credunt, & docent.

Delictis publicis debere dari publicam penitentiam, *Sess. 12. c. 8. Conc. Trid. & Catech. affirmant.*

Addit autem Cat. Quod si penitens hanc publicam penitentiam valde reſugiat, ac depreceetur, non erit facile audiendus. *C.R. n. 8.*

Quod docet Catech. de penitentis imponendis ? Resp. *Num. 80.* primò ait , opera pretium erit penitentibus interdum huiusmodi, pœnas quæ pro quibusdam delictis, ex veterum canonum præcepto, qui penitentiales vocantur, constitutæ sint : ut hæc pro pœna gravitatis peccati intelligatur.

Secundò , ait : Ex omni satisfactionum genere maxime convenit penitentibus præcipere , ut certis aliquot , & definitis diebus orationi vacent : ac pro omnibus, & præsertim pro iis qui ex hac vita in Domino decesserunt, preces Deo faciant. *Ibidem.*

Tertio , ait : Hortari etiam eos oportet, ut sæpe eadem satisfactionis opera , à sacerdote indicta , ultrò suscipiant, ac repetant , atque ita mores suos component , ut etiam peccata penitentia à sacerdote iniuncta , penitentiam tamen & satisfactionem pro peccatis suis non omittant. *Ibidem.*

Quarto ait , confessarium debere penitentem hortari, ut quotidie meditetur passionem Christi , & hanc meditationem ait debere dirigi ad quadruplicem finem : Primus est, ut anima tali meditatione recreetur : Secundus ut accendatur ad imitationem Christi : Tertius ut , cor accendatur ad amorem Dei, & Christi , & virtutis. Quartus ut homo ad odium peccati inducatur , & ad resistendum diabolo, & tentationibus fortior evadat. *Num. 59.*

Quæ opera Deo maxime satisfaciunt ? Resp. indulgentiæ & sacrificium Missæ : idè Confessor optimè faciet imponendo , ut fiant opera , per quæ indulgentiæ acquirantur, sive sint orationes , ut preces, Coronæ Rosarij : sive Ecclesiarum visitationes. Similiter imponere ut toties audiant Missam hac intentione , ut Deo pro peccatis suis satisficiant per merita passionis Christi. *C.T. sess. 22. c. 2. & sess. 25. c. 11. ca. fin.*

Quoniam excidunt causas & tollunt reliquias peccatorum, & sunt medicina, & præservativum illorum ? Resp. ait Catech. Oratio hæc præstat contra superbiam , & præcipue si fiat circa passionem Christi : Ieiunium contra lu-

xuriam: Eleemosyna contra Avaritiam: Memoria passionis Christi contra omnia.

Num. 75.

Canones quantum penitentiam dicunt convenire cuiusque mortali? Resp. ex can. Hoc ipsum. 33. q. 1. videtur haberi, quod pro singulis mortalibus imponenda sit penitentia septem annorum: veluti quod singulis hebdomadis per septem annos tejunet die Veneris, & ratio videtur adduci, quia quicquid tale peccatum commisit, in septem dona Spiritus sancti peccavit; & ideo per septem annos penitens esse debet: Et hinc confessorum possunt habere quid dicant penitenti, ut ostendant se non iustam, sed levem imponere penitentiam; debent enim dicere illi: Vide, pro quocumque mortali peccato penitentia septem annorum tibi deberet imponi, ego autem pro tot mortalibus impono tibi hanc levem, ne onerem te, & dem tibi occasionem peccandi, illam non adimplendo. Verumtamen, ne existimes hanc esse iustam penitentiam, & ne credas peccata tua esse levia, quia levem tibi impono penitentiam. Nisi enim aliter satisfeceris in hac vita, in purgatorio pro illis peccatis debitas penas sustinebis.

DOCTRINA SACRI CONCILII Trid. & Catech. Rom.

De Sacramento Extreme Vnctionis.

De utilitate hujus Doctrinae.

Num. 19.

Num. 1.

Ibidem.

AROCNI debent tradere populis doctrinam huius Sacramenti? Resp. debent.

Expediunt ut sepe hoc praesentent? Resp. ita est.

Cur ita sepe? Resp. quia Parochi debent omni cura studere, ut populos à peccatis, & à pravis cogitationibus

gitationibus coëstent: & quia ad hoc praestandum maximum est accommodatum medium memoria mortis, ut ait Sapiens, ideo sepius, & de morte, & de extrema Vnctione, quae simul conjuncta sunt, à Parochis tractatio habenda est.

Ecol. 7.

In hac doctrina tradenda quid Parochi debent potissimum spectare? Resp.

Num. 1.

Primo, ut per hoc fidelem populum hortentur ad assiduum spectare? Resp.

Ibidem.

Secundo, ut per hanc mortis memoriam fideles à peccatis, & à pravis cupiditatibus coëstentur.

Ex C. T.

Sess. 4. de

Tertio, ut fideles cognoscant divina mysteria, quae sunt in hoc Sacramento.

Ecol. vinct.

num. 1.

Quarto, ut cognoscant quanta beneficia Deus contulit nobis nascentibus & morientibus, dum praebet per Baptismum aditum ad veram vitam, & per Extremam Vnctionem fert nobis auxilium morituris, ut expeditiorem ad caelum viam habeamus.

C. T. sess. 14.

Ibid. C. R.

n. 14. § 15.

Quinto, ut gratias agant fideles Deo de tanto beneficio per hoc Sacramentum collato.

Sexto, ut consiliis divinis hoc Sacramento fideles minus in expectatione mortis perturbentur.

Diviso tractationis.

IN quot capita debet dividi ista tractatio? Resp. Cat. dividit in tria.

In primo agit de substantialibus hujus Sacramenti.

In secundo de administratione, & usu, & ritibus illius.

In tertio de fructu, seu effectu, & fine ejusdem.

De substantialibus Extreme Vnctionis.

Caput I.

Quid debet considerari circa substantialia hujus Sacramenti? Resp. Primo de nomine Extreme Vnctionis. Secundo de definitione. Tertio de materia. Quarto de forma. Quinto de auctore.

De nomine Extreme Vnctionis. Num. 1.

Quibus nominibus appellatur hoc Sacramentum? Resp. tribus. Primum est, Extreme Vnctionis. Secundum Sacramentum Vnctionis infirmorum. Tertium Sacramentum exequutum.